

KOPRIVNIČKE PRIČE

1

KNJIŽNICA I ČITAONICA "FRAN GALOVIĆ" KOPRIVNICA

Koprivničke priče 1

Elektroničko izdanje Verzija 1.1., pdf

Nakladnik

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Za nakladnika

Karlo Galinec

Glavni urednik

Karlo Galinec

Urednica

dr. sc. Dijana Sabolović-Krajina

Lektura i korektura

Maja Krulić Gačan

Oblikovanje i grafička priprema

Maja Krulić Gačan, Karlo Galinec

ISBN 978-953-8255-03-8

© 2021. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Djelo Koprivničke priče 1 ustupljeno je pod licencijom Creative Commons Imenovanje Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 Hrvatska

KOPRIVNIČKE PRIČE

1

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“

Koprivnica, 2021.

SADRŽAJ

PREDGOVOR <i>Dijana Sabolović-Krajina</i>	5
KRADLJIVCI STRIPOVA <i>Zoran Odžić</i>	7
POD CRKVENIM ZVONOM <i>Hrvoje Šijak</i>	17
NE MOŽEŠ POBJEĆI <i>Ivana Norac</i>	27
H.D.R. <i>Martina Kobaš</i>	36
TRAGAČ OČIMA <i>Nikolina Sabolić</i>	45
KOPRIVNIČKI NOKTURNO <i>Ivica Barać</i>	51
LJUBAV U KOPRIVNICI U VRIJEME KORONE <i>Zoran Odžić</i>	58
REZANCI S KEČAPOM <i>Ivana Norac</i>	72
KOGA JE ČEKALA ZLATA BARTL <i>Nikol Bali</i>	77
LJUBAV U KOPRIVNICI U VRIJEME KORONE <i>Una Čulić</i>	81

Predgovor

Koprivnica, srednje veliki grad u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, njegove ulice, kvartovi i ostali prepoznatljivi toponimi poprišta su radnji deset kratkih priča u ovoj knjizi.

U prvom dijelu knjige pod naslovom „Koprivnički krimići“ okupljene su četiri priče, a u drugom dijelu pod naslovom „Ljubav u Koprivnici u vrijeme korone“ šest priča. Priče su nagrađene (prve tri u svakom dijelu) ili su ušle u uži izbor na anonimnim kreativnim natječajima koje je provela Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica za najbolju kratku kriminalističku priču u 2019. godini (povjerenstvo u sastavu Nina Tadić, Petar Lukačić i Dijana Sabolović-Krajina) i najbolju kratku ljubavnu priču u vrijeme koronavirusa u 2020. godini (povjerenstvo u sastavu Nina Tadić, Lidija Dujić i Dijana Sabolović-Krajina). Cilj oba natječaja bio je potaknuti literarno stvaralaštvo o Koprivnici, a to što su na njih prispjele priče iz raznih hrvatskih gradova, a ne samo iz Koprivnice, organizatori smatraju svojim velikim uspjehom.

Ovdje objavljene priče mogu biti poticajne za organizaciju turističkih tura i predstavljanje Koprivnice „na drugačiji način“. Također mogu biti zahvalne za daljnje dopisivanje, kao i dramatizaciju – što mogu pokušati učenici u školama ili čitateljski klubovi.

Usto ova knjiga svojim naslovom „Koprivničke priče 1“ označava ambiciju Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica za daljnje provođenje natječaja za najbolje kratke priče na različite (aktualne) teme kojima će i nadalje biti zajednička Koprivnica kao poprište radnji, a shodno tome i njihovo objavljivanje u budućnosti.

Vjerujemo da će objavljivanje ovih kratkih priča naći put do šireg kruga čitatelja te autorima donijeti satisfakciju za uloženi kreativni napor, a svima koji se vole igrati riječima poticaj za stvaranje novih svjetova pisanjem.

dr. sc. Dijana Sabolović-Krajina

"KO^{OP}RIVNIČKI KRIMIĆ"

KRADLJIVCI STRIPOVA

Zoran Odžić

Napomena prije čitanja: Zbog autentičnosti, svaka je sličnost sa stvarnim osobama NAMJERNA, no događaji su plod mašte i kao takvi nisu se dogodili, osim, možda, u nekom alternativnom svemiru. Ako je vjerovati proračunima kvantnih fizičara, rezultati kažu da ih je na tisuće pa je takvo što moguće, čak vrlo vjerojatno. Dakle ono što je sveznajući pripovjedač htio istaknuti je da zapravo želi izbjegći sudski proces. Odvjetničke tarife u ovoj varijanti stvarnosti preskupe su, a autor bi radije investirao u umjetnost, pogotovo onu devetu. Zašto u stripove? Odgovor potražite u kriminalističkoj priči „Kradljivci stripova“.

23. 8. 2019.

Tog sparnog petka, točno u 18 sati, knjižničar Darko J. odlučio je nazvati zaboravnu Snježanu M. jer kasni s vraćanjem stripa „Batman: Strašan vic“. Radi se o remek-djelu u kojem scenarist Alan Moore opisuje koje su životne okolnosti navele posve običnog građanina da postane Joker, Batmanov najveći neprijatelj, pa je prava šteta da ga drugi čitatelji nemaju priliku pročitati. Upravo u tom trenutku, kad je Darko birao telefonski broj, u knjižnicu ulazi dželat. S obzirom na to da se u Koprivnici održavao Renesansni festival, kostim dželata nije mu bio čudan, no pištolj koji je vidio u njegovoj desnoj ruci nije se uklapao u srednjovjekovno razdoblje. Kad je pridošlica progovorio sintetičnim glasom Dartha Vadera, Darko je prasnuo u smijeh. Iako to što je čuo zapravo nije bilo nimalo smiješno, naprotiv, radilo se o prvoj oružanoj pljački Knjižnice „Fran Galović“. Njegov smijeh imao je dramatičan učinak. Razljutio je lažnog dželata koji je zamahnuo pištoljem i udario ga u glavu. Darko je osjetio kako mu se pogled magli. Izgubio je svijest i pao sa stolice.

Kad je povratio svijest, pored njega su stajali knjižničar Petar L. koji mu je pružio čašu vode i pretio policajac s otvorenim rokovnikom.

– Čega se zadnje sjećate? – upitao je policajac koji se nije predstavio, samo je pokazao značku.

Nakon što je popio vodu, Darko je odgovorio:

– Pa, dželata koji je rekao kako se radi o pljački. Koristio je izmjenjivač glasa pa sam se nasmijao. Zvučao je kao Darth Vader. Vjerojatno netko tko često dolazi u knjižnicu pa bih ga

mogao prepoznati po glasu. Valjda ga je obuzela panika kad sam se nasmijao pa me udario pištoljem. Nego, što je ukradeno?

– Ukradeno je nekoliko stotina stripova... – odgovori policajac.

– Stripova? Kako je znao da u knjižnici nema nikoga osim mene?

– Možda je imao pomoć iznutra...

– Pa... Zvjezdana T. voli stripove, znam da joj je svih godina njene mladosti Veliki Blek bio suputnik, ali taj dan radila je ujutro pa nije mogla znati kakva je posjećenost knjižnice.

Policajac je s izrazom dosade na licu zapisivao podatke u plavi rokovnik, a onda reče:

– Možda je dželat djelovao sam. Pretpostavio je da su svi na Renesansnom festivalu.

– Morao je biti još netko, stripova je bilo zaista mnogo. Strip-albumi prilično su teški.

– Možda se sjećate tko je bio u knjižnici prije lažnog dželata?

– Tko? Pa... bila je Una Č.

– Mislite ona vegetrijanka što se bavi paranormalnim?

– Hipnoza je znanost, nema veze s paranormalnim, ali da, ona. Dugo je poznajem, nema šanse da je povezana s krađom.

– Čita li stripove?

– Rijetko... samo da pogledam... Da, pročitala je nekoliko nastavka „Sage“, „Čudovište iz močvare“, „Čuvare“...

– Žene ne zanimaju stripovi nego odjeća i kozmetika. U redu, pođite u bolnicu da vam snime glavu, možda ste doživjeli potres mozga, a ja ću porazgovarati s vašim kolegom.

Kad je Darko zatvorio vrata knjižnice, policajac je upitao:

– Recite mi, zašto ste uopće imali toliko stripova? Mislim, ovo je knjižnica, sama riječ govori što bi se trebalo nalaziti u njoj. Knjige.

Petar pročisti grlo i odgovori: – Htjeli smo izaći u susret čitateljima... Čekajte, hoćete reći da sam ja osumnjičen jer sam se potrudio da knjižnica redovito nabavlja stripove ili da je možda krađa inscenirana?

– Ne. Ipak, recite mi, gdje ste bili za vrijeme...

– Dobio sam lažan poziv kako mi je na parkiralištu udaren automobil. Kad sam se vratio naišao sam na zaključana vrata i natpis da knjižnica ne radi. Kako sam imao rezervni ključ, ušao sam unutra i našao Darka u nesvijesti. Odmah sam nazvao policiju.

– Ukrasti stripove, to je čin ludosti. Krivac je neki asocijalni idiot koji je izašao iz zone udobnosti, ali ovo mu je najgluplja ideja u životu. Nadam se da su zatvorili dobro opskrbljeni sa stripovima.

– Ludost ili genijalan plan? Stripovima raste cijena i mislim da ovo neće ostati izolirani slučaj. Držim da je suvišno isticati kako strip više nije industrija nego umjetnost, ono, prometnuo se u dio masovne komercijalne kulture. Po svim zakonima vjerojatnosti, jednog će dana strip „Alan Ford“ biti obavezna školska lektira.

Policajac skeptično podiže obrve, a Petar pokuša poučnim i strpljivim glasom objasniti važnost i ulogu stripova u postmodernističkom društvu.

– To je strip koji je impresionirao čitave generacije, naprsto se morate diviti genijalnosti Magnusa i Bunkera. Iako sam poklonik njihovog rada, ne tvrdim da su oni uvjerljiviji od Shakespearea ili Knausgaarda, ali kad okrenete prvu stranicu, to je bolje nego... prvi gutljaj hladnog piva. Prava rapsodija mudrosti. Prije svega treba isključiti jednu potpunu zabludu: danas kod odraslih osoba čitanje stripova više nije jasna indikacija intelektualne nezrelosti. I još nešto, stripovi više nisu dječje igračke, a kako su cijene poletjele u nebo, to postaje i skup hobi. Prvi broj „Zagora“ na aukcijama postiže cijenu od pet tisuća kuna, a do nedavno se mogao kupiti po krajnje smiješnoj cijeni. Daleko je to od američke scene gdje očuvani primjerici „Batmana“, „Hulka“ ili „Spidermana“ postižu cijene od nekoliko stotina tisuća dolara, dok je „Superman“ priča za sebe. Prvi broj prodan je za nevjerojatna tri milijuna dolara.

– Nisam u toku sa zbivanjima na strip-sceni, ali hoćete reći da je to sad jako popularna umjetnost i isplativa investicija?

– Bolje nego da kupujete umjetničko djelo za na zid. Zapravo, table stripova prodaju se kao umjetnička djela. I sam bih volio imati koji rad Esada Ribića, najboljeg Marvelovog strip-crtača. Cijena raritetnih stripova toliko je porasla da se čak izrađuju falsifikati i prodaju kao originali. Cijena novih strip-albuma je nekoliko stotina kuna pa računajte koja je materijalna šteta. Za dobrobit sadašnjih i budućih čitatelja, molimo vas da kradljivce privedete pravdi. Policajac stavi ruke na bokove i reče:

- Nesumnjivo, kradljivac je netko tko često dolazi, zbog izmenjivača glasa. Netko od okorjelih čitatelja.
- Mislite... netko od najčitatelja?
- Da, upravo ćemo u tom pravcu usmjeriti naše napore. Sve ćemo ih ispitati. Molim vas spisak unazad deset godina. Vjerujem kako su tome knjiškom moljcu ovo posljednji dani na slobodi.

14. 9. 2019.

Pivnica Kraluš ugostiteljski je objekt jedinstvenog interijera koji njeguje motive podravske svakodnevice, a uredili su ga slikari i kipari Zlatko Kauzlaric-Atač, Josip Fluksi i Josip Turković. Smješten je u samom centru gradske jezgre, blizu knjižnice, pa su u njemu Darko i Petar odlučili popiti kavu. Kiša je prestala, oblaci su se razmaknuli i površinom gradskog trga polako se širila zlaćana svjetlost.

- Darko... razmišljaо sam, što ako dželata uopće nije bilo u knjižnici?
- Vidio sam ga na svoje oči. Misliš, ponekad mozak voli izbrisati traumatične događaje? Pa moguće je to što tvrdiš, sjećanje je nepouzdano i prevrtljivo, pogotovo ako dobiješ udarac u glavu...
- Možda te Una hipnotizirala i usadila vjerovanje... iluziju kako vidiš nešto što se uopće nije događalo u stvarnosti.
- Pa mislim da hipnoza tako ne funkcioniра, čitao si previše stripova. Instant-hipnoza, u stvarnosti takvo što nije moguće.
- Mađioničar Mandrake bi lako izveo takav trik.
- Pa, Petre, mogao bi, samo ovo nije strip. U stvarnosti ljudi nemaju takve hipnotičke moći, zapravo, to bi već bila neka vrsta magije.
- Možda je oslobođila dublje skrivene moći. Možda je u stanju riječima...
- Ma, daj, razmisli malo! Pa nije ona X-Men.
- Samo se šalim. – reče Petar i otpije gutljaj kave.
- Vjeruj mi, vječno nasmijana Una nije kradljivica stripova. Voli stripove, ali ne previše.

- Ona nam je možda jedini trag koji imamo. Vrijeme nam istječe.
 - Ono što mi fakat ide na živce je sporost u radu policije.
 - Ravnatelj Karlo zvao je policiju i rekao kako bi zaista cijenio da požure istragu jer većina ukradenih stripova više se ne može kupiti. Ukratko ponavljam, tvrde da potpuno vladaju situacijom, imaju nekoliko tragova i svakodnevno provode puno vremena po sajmovima tražeći naše stripove. Razgovarali su s pravim dželatom Mladenom B., no svjedoci su potvrdili da se nalazio na koncertu portugalskog srednjovjekovnog sastava Sons de Suevia. Na kraju su dodali da moramo sve sagledati u realnim razmjerima, ono, htjeli su mu na lijep način reći da se bave nekim ozbiljnijim zločinom.
 - Što je po tebi sljedeći logičan korak?
 - Mogli bi dati nagradu za svaku kvalitetnu informaciju.
 - Da, na primjer dvadeset otpisanih knjiga.
 - Darko, zbilja imaš čudan smisao za humor.
 - Ozbiljno to mislim. Hm, da se ovo dogodilo ranije, ovaj slučaj bi nekog pisca inspirirao da napiše priču za naš kreativni natječaj.
- Darko utihne jer pored njih prolazi Una. Pozdravlja knjižničare i nasmiješi se, gotovo razmetljivo. Oni sumnjičavo zure u nju. Odjenula je crnu haljinu i bijelu majicu s natpisom „WHY SO SERIOUS?“. Zbog dugih šiški koje su joj padale preko lica, crno-bijele kombinacije odjeće i načina na koji se držala, izgledala je poput fatalne žene iz stripa „Sin City“. Privukla je pažnju novinara Nikole Wolfa koji ju je gledao kroz leću fotoaparata. Fotografija će biti objavljena u sljedećem broju „Podravskog lista“.
- Petar zamišljeno namršti čelo i kaže:
- Crno-bijela odjeća kao u stripu i prepoznatljiv natpis na njezinoj majici...
 - Čudno, nije li?
 - Čini se da Una zbilja voli čitati tekstove u oblačićima.
 - Ne samo to, ona obožava negativca Jokera. – zaključi Darko nakon poduljeg razmišljanja.
 - Pomalo drsko od nje. Je li moguće da smo svi obmanuti?

– Možda, problem je što se njezina majica ne može uzeti kao dokaz. Svjesna je toga pa nam se podruguje i smije u lice, baš kao Joker.

– Ne znam, kad sumnjaš, svaka sitnica postane golema.

– Velik dio problema proizlazi iz činjenice da policiji slučaj nije zanimljiv. Mogli bismo mi pokrenuti privatnu istragu.

Petar se nasmije, a onda upita s priličnom dozom nevjerice:

– Čekaj, ti to... ozbiljno? Dobro, tko je Sherlock, a tko doktor Watson?

– Nisam razmišljao o tome...

– Pa ako si gledao seriju „Sherlock“, mislim da je neupitna moja sličnost s njim, dok me ti, kad te malo bolje pogledam, zbilja podsjećaš na Watsona. Samo da skineš naočale...

– Ne bih se složio s tobom, ima neke sličnosti između nas i glavnih GLUMACA, visok si i mršav kao Benedict Cumberbatch, ali to nije dovoljno dobar razlog da budeš Sherlock. Sviraš li violinu?

– Ne.

– Razlikuješ li pepeo različitih vrsta cigareta?

– Ne, ne mogu odgovoriti potvrđno.

– Je li ti kućni broj 221 B?

– Ne, čemu ta pitanja, Darko?

– Jesi li ikad poput Sherlocka koristio kokain?

– Ne, a ti?

– Naravno da nisam, što ti pada na pamet? Onda, par-nepar?

– Par.

– Par nepar bim bam bus!

– Sedam.

– Ja sam Sherlock! – radosno usklikne Darko.

10. 10. 2019.

Ujutro u 11 sati Darko je nazvao Petra i uzbudeno rekao:

– Ne želim zvučati hvalisavo, ali mislim da sam upravo riješio slučaj, tek analitičkim promatranjem, baš poput nekog fiktivnog detektiva. Danima sam pokušavao u svojoj glavi doći do rješenja i trud se konačno isplatio. Ne, ne šalim se. Ne, Una nije kradljivac stripova. Slušaj, prijatelj me zamolio da mu odigram talijanski loto pa sam pod pauzom otišao na uplatno mjesto Hrvatske Lutrije, ono u ulici Josipa Vargovića. Tamo radi Zoran O. Da, krivac je zaista jedan od naših najčitatelja. Ušao sam u praznu poslovnicu, a on je čitao strip. Čekaj, sad slijedi najzanimljiviji dio. Pitao sam ga što čita. Završavao je „Sandmana“, najvažniji strip devedesetih. Citiram ga: – Šesto stranica čistog užitka. Pogled mi je pao na stranicu s otisnutim žigom. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“. Sto je čudno? Kad sam se vratio u knjižnicu, provjerio sam je li on posudio taj strip. Nije. A znaš li zašto ga ni u teoriji nije mogao posuditi? Da, u pravu si, jer se nalazi na popisu ukradenih stripova. Ne, uopće ne izgleda kao kriminalac, zapravo ima dosadno lice, kao Kevin Spacey. Točno, ha, ha, izgleda kao neki lik iz drame Larsa von Trier. Da, naravno, već sam obavijestio policiju.

11. 10. 2019.

Točno u podne, Zoran je na vratima stana (Trg slobode 3) ugledao pripadnike specijalne policije. Zbog pružanja fizičkog otpora bacili su ga na pod i ruke mu vezali lisicama. Dva sata kasnije, žalosna izraza, priznao je da je upravo on kradljivac stripova i da žali zbog toga što je udario Darka pištoljem. Bio je to šok za sve koji ga poznaju. Prilikom pretresa stana pronađen je plinski pištolj, loše sašiven kostim dželata i dječji izmjenjivač glasa te gomila stripova. I zaista, ne može se poreći činjenica da je Zoran istinski ljubitelj stripova, ali ipak na neki patološki način. Iz pritvora je ubrzo prebačen na psihijatrijski odjel gdje je nekoliko dana buljio u neku neodređenu točku, plakao od bijesa i satima ponavljao rečenicu: – Zašto sam se morao rastati od svog blaga. Kad je prema bolničkom osoblju postao agresivan, stavili su mu luđačku košulju. Na psihoterapeutskom kauču počeo je pričati o događajima koje je pohranio duboko u sebi, od kojih se nikad nije emotivno oporavio. Oči su mu sjale od suza dok se sjećao proživljenih vremena. Strip je bila jedna od čarobnih riječi u njegovom djetinjstvu, svaki odlazak na kiosk bio je trenutak apsolutne sreće, za razliku od oca za kojega su stripovi bili gubljenje vremena, obično tračenje života, pa ih je često bacao u smeće. Ponekad bi mu teško nabavljivu „Stripoteku“ doslovno iščupao iz ruku i bacio u peć. Nije razumio zašto Zoran plače,

to je samo stari papir i odličan je za potpalu vatre. Nije znao da mu sin gaji istinsku strast prema stripovima i da će to, četrdeset godina kasnije, kulminirati ozbiljnom depresijom. Nije znao ni da će se psihijski morati kako potruditi kako bi kod Zorana izbrisali traumu.

Kako bi ublažio zatvorsku kaznu, priznao je da je imao pomoćnika, Rajka R., vozača dostavnog vozila koje je poslužilo za prijevoz stripova. Dostavljanje robe frustrirajuća je djelatnost pa se opuštao čitanjem ukradenih stripova.

12. 10. 2019.

Policijsko vozilo zaustavilo se na Varaždinskoj cesti ispred kućnog broja 5. Rajko je opušteno srkao kolu na slamku, neiskreno se smiješio i odgovarao na pitanja. Kad su u garaži pronašli najcjelovitiju i najsustavniju kolekciju „Zagora“, krv mu je brže potekla žilama. Prvo šaka, potom ruka, a zatim i cijelo tijelo nekontrolirano mu je počelo drhtati. Većina onih koji su ga upoznali, ako ne i svi, reći će o njemu jednu stvar: – Rajko je blage naravi. No bradati je div na iznenađenje prisutnih eksplodirao od bijesa. Vrisnuo je u falsetu: – Aaaahhjaaaakkk! – i nasrnuo na policajce. Zaključao ih je u garažu, a onda je, poput divljeg i neobuzdanog Marlona Branda skočio na motocikl Kawasaki KLR 600 i dao se u bijeg. Izgubio mu se svaki trag.

25. 10. 2019.

Nakon prigodnog govora, gradonačelnik Mišel J. u gradskoj je vijećnici uručio priznanja Darku i Petru koji su pomogli da se pronađu stripovi. Petar je bio u stanju euforije jer korisnici knjižnice ponovno mogu čitati stripove. Darko se na iznenađenje prisutnih pojavio u zastarjelom crnom balonetu s podignutim ovratnikom, a lice mu je dobilo neku nasilničku crtu. Kako je zapažanje odlučujući čimbenik u rješavanju kriminala, nabavio je naočale s jačom dioptrijom. U džepu je jagodicom kažiprsta gladio drvenu lulu koju je kupio jučer, nakon tečaja violine, na sajmu antikviteta. Zadubljen u misli, nije slušao govor u njihovu čast. Razmišljao je o tome da nabavi oružje jer detektivski posao nosi određene opasnosti i rizike. Darko nije kukavica, samo je realističan, pravi detektiv mora imati pištolj. Vjerojatno će trebati i pomoćnika, sigurno će se Petar oduševiti idejom. Osim toga dobar je s riječima pa će pisati detektivski blog. Zajednički rad na slučaju učvrstio je njihovo prijateljstvo. Darko vjeruje kako policija nije ulovila trećeg kradljivca, koji je možda čak i mozak cijele operacije. Zbroj jednostavnih činjenica, nedostaje trećina stripova, a netko je morao biti izvidnica. Ujutro je

prilikom brijanja donio odluku, njihov sljedeći slučaj bit će potraga za nestalom osobom. Profesorica Marija K. izašla je iz kuće kupiti Vegetu i nikad se nije vratila.

5. 12. 2019.

– Dravska 17. – reče Una i zavali se u kožno sjedalo taksi-vozila. Pet minuta kasnije na odredištu je, pruži vozaču novčanicu od 20 kuna i kreće prema zgradi na gradskoj periferiji koju Koprivničanci zovu Poduzetnički inkubator. Popne se stubištem na prvi kat, kreće niz hodnik i otključa vrata ureda.

Hipnotički tretman zakazan je za 9:00, imala je pola sata slobodnog vremena. Iz ladice radnog stola izvadi strip „Opskurni gradovi“. Otvori prvu stranicu i otkine samoljepljivi papir s datumima, izgužva ga i baci u kantu za otpatke. Strip je nekoć bio vlasništvo knjižnice, ali sad je njezin i nikad ga neće vratiti.

Nakon što je pročitala nekoliko stranica (izvanredna razrađenost crteža do najsitnijih detalja), Una je ustala, pomaknula zavjese na prozoru i zamišljeno promatrala krajolik. Tepih od lišća prekrio je parkiralište. Nebo je bilo srebrnosivo i prošarano olovnim oblacima, olujni vjetar gonio ih je pred sobom. U daljini se čula grmljavina koja najavljuje nevrijeme. Zima dolazi. Nije voljela najhladnije godišnje doba, ali barem ima dovoljno stripova za čitanje. Ovaj put će pažljivije birati pomagače. Ne bi trebalo biti teško, ljubitelja stripova svakim je danom sve više. Zapravo, već je napravila izbor mogućih kandidata.

Podravski motivi najveći su sajam naive na svijetu. U gradu vlada gužva i nitko neće u lipnju 2020. godine obratiti pažnju na kradljivce koji odjeveni u raskošne narodne nošnje u vrećama iznose stripove iz Knjižnice „Fran Galović“.

(*Naslov stripa „Strašan vic“ inspiracija je za priču. Autor se strašno našalio sa stvarnim osobama koje poznaje, cijeni i poštuje, posebno njihov rad i osobnost.*)

Zoran Odžić rođen je 1971. u Koprivnici. Završio je Medicinsku školu u Varaždinu, ali nikad nije radio u struci. Zaposlen je u Hrvatskoj lutriji. U slobodno vrijeme sluša jazz i glazbu osamdesetih, bavi se slikanjem i *bodybuildingom* te prati vijesti iz graničnih područja ljudskog znanja. Živi u Koprivnici.

„Istinski sam ljubitelj knjiga, u godini dana pročitam ih stotinjak. Ponekad je taj broj bio i dvostruko veći pa sam proglašavan i najčitateljem Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“. U posljednje vrijeme nešto manje čitam, a više se posvećujem pisanju. Rado sudjelujem (i osvajam nagrade) na kreativnim natječajima. Poznato je kako je čitanje knjiga temelj dobrog pisanja, no smatram da na moj stil pisanja veliki utjecaj imaju filmovi i stripovi. Svoju ljubav prema knjigama prenio sam i na kćer Irmu koja je bila najčitateljica čak pet puta.“

POD CRKVENIM ZVONOM

Hrvoje Šijak

“Dvije stvari me ispunjavaju sve većim strahopoštovanjem i udivljenjem što ih više promišljam – zvjezdano nebo nada mnom i moralni zakon u meni.”

Immanuel Kant

I.

Vani je snažno kišilo pa su se zadržali u pivnici na glavnem trgu grijući se uz živu vatrnu i ispijajući još jednu rundu. Večeras je Tamara častila i činilo se da ju to veseli, a ionako nema koristi trčati do auta. Ivan je predugo študio za ovo odijelo da bi ga sad samo tako smočio. Osim toga i njemu je bilo ugodno druženje s Tamarom. Na kraju krajeva, koji je smisao išta raditi ako od toga nemaš koristi?

Još jednom je pomirisao kriglu i zatim otpio još jedan gutljaj piva, onako polagano, uživajući u svakom trenutku. Pio je Gerweiss, pšenično pivo branda 5th ELEMENT. Ovo njegovo bilo je spoj dvaju elementa, zemlje i vatre, što je zapravo pokušaj da se kaže da pivo ima gorčinu hmelja i svježinu banane. Kombinacija nekim čudom odgovara. Svako malo podsjećao se da je vani hladno samo da bi dodatno uživao kraj vatre osjećajući kako mu se opušta svaki mišić, od stopala, preko nogu, leđa sve do vrata, i kako mu toplina cirkulira tijelom, a pivo klizi niz grlo te se mnoštvo okusa prelijeva njegovim nepcem iz gorkog u osježavajuće.

Dok je Ivan bio već iskusan detektiv u kasnim četrdesetima, Tamara je bila tek početnica i poprilično niska rasta. Zapravo, Ivan joj je nekad znao reći da je ona „mala zelena“ s ružičastim naočalama.

– Ovo je baš zabavno, trebali bismo to raditi češće. – rekla je sa smiješkom. Morao se složiti s njom iako je znao da riječ „zabava“ ne pripisuju istim stvarima. *No koja korist od zamaranja sitnicama. Naučit ćeš ti već.* Samo je kimnuo glavom.

– Pa ako se slažeš, kako to da ti nikad ne predložiš neko takvo druženje – priupitala je dodavši – ili me barem nazoveš? Ivan je samo uzdahnuo i zaustio da nešto kaže, ali odustao je, nema smisla objašnjavati se. No učinilo mu se u tom trenu da ju je time rastužio pa je pokušao stvar popraviti tako što je rekao: – Ma imaš pravo, potrudit će se ubuduće. Ali nije to ozbiljno mislio. Ovdje je jer ne može zaustaviti kišu ili zanijekati da mu paše ova relaksacija, a što se pozivanja

tiče, tu je u pravu. Ionako nema njezin broj. Nema on zapravo ničiji broj i nikad nije ni imao. Osim jednog. *Tko me treba neka zove.* U tom je trenutku osjetio mobitel u unutarnjem lijevom džepu. To je u njemu izazvalo neugodan osjećaj kao da ga počinje žuljati pa je odlučio popraviti svoj sjedeći stav i otpiti još jedan gutljaj.

Ni slutili nisu da će se samo stotinjak metara od njih upravo dogoditi ubojstvo.

II.

Šuljao se hodnicima kojima je inače uvijek hodao mirno, ali sve ono što ga je do sad tješilo, počelo ga je plašiti. Tjednima već sumnja, ali nitko ga nije ozbiljno shvatio. Odlučio je stoga uzeti stvari u svoje ruke. No sad se počeo pitati nije li možda pogriješio.

Dlačice na vratu. Osjetio ih je. Izdužile su se kao da su nanelektrizirane, a vratni su ga mišići počeli stezati i hladiti. Trebao se samo okrenuti i otići. Da, znao je to. *Samo se okreni. Ne ulazi. Ne želiš to vidjeti. Ne želiš to znati. Otiđi.* Spremao se otići, ali tada...

Zvono iznad njega otkucalo je 22:00 sata. Zvono ga je oduvijek smirivalo.

Osvjetljenje je bilo slabo, ali po glasovima koje je čuo znao je i prije nego što je otvorio vrata. Glasovi i uzdisaji potvrđili su njegove sumnje.

– Ti!? Što to radite!? K-kako-kak-kako si mogao? Pa što... – pitao je uzrujano.

– Ne! Ti ne bi trebao biti ovdje. Zašto si ovdje?

III.

Sutradan u rano jutro Ivan i Tamara već su bili na mjestu zločina – župnom dvoru sv. Nikole. U spavaćoj sobi župnika nalazilo se mrtvo tijelo mlađahne crvenokose, dok je župnik hitno prevezen u bolnicu.

– Kak' je pop? – Ivan je upitao kao da se ništa nije dogodilo. Tamara je bila vidno potresena prizorom. Ona je Ivanovo držanje i ton odlučila pripisati njegovu iskustvu, a ne njegovu odveć hladnom i praktičnom pogledu na život.

– Izgubio je puno krvi, – rekla je – trenutno mu se bore za život.

– Ajde, „mala zelena“, da te vidim, reci što se dogodilo?

- Pa... ubojica očito nije profesionalac i više je bio usredotočen na ženu. Još ne možemo potvrditi njezin identitet, ali svjedoci kažu da su „onu crvenokosu“ često viđali sa župnikom.
- Vidali? – upitao je Ivan više retorički.
- Očito dovoljno da bude zamijećena. Ima prsten na ruci, dakle bila je udana.
- Jako dobro, nastavi!
- Ako su „viđanje“ primijetili župljani, vjerojatno je i muž postao sumnjičav. Rekla bih da se moramo raspitati gdje je on.
- Izvrsno, muž je trenutno naš prvi osumnjičeni. *Iako, što se mene tiče, ne mogu ga kriviti. Uloviti ženu da te vara sa svećenikom. Tu sve maske o moralu padaju u vodu. Svatko samo gleda svoju korist.*

No taman kad su pomislili otići s mjesta zločina, Ivanu je nešto upalo u oko. Nažalost, izgubio je tijek misli.

- Tko sve ima ključ od ovoga? – pitao je Ivan.
- Raspitala sam se tko je sve mogao ući u dvor sa svojim ključem i to su bili čistačica i zvonar. S tim da je čistačica trenutno na godišnjem.
- Moramo razgovarati sa zvonarom.

Izašli su iz dvora i upravo je sunce počelo jako grijati pa se osjetio miris opranog asfalta koji je na mjestima bio potpuno suh, a na mjestima se još mogla primijetiti vlaga. Vrijeme je bilo toplo, onako osvježavajuće ako si bio u hladu jer na suncu je bilo prevruće. A baš se na suncu kod igrališta 1. osnovne lijevo-desno vucarao neki čovjek u radnom odjelu. Ne bi ga zamijetili da ih nije svako toliko nervozno pogledavao pa su mu se odlučili približiti. Bio je to zvonar kojeg traže. Kad su mu rekli da je stradala crvenokosa žena rekao im je njezino ime: – To je moja Marica.

IV.

Nakon što su u postaji dovršili papirologiju, otišli su na ručak u Kalimero. Tamara je vozila, ali nije išla najkraćom rutom, kroz ulicu Braće Radić, već je skrenula kod mosta i zaputila se kroz Ulicu novi Brežanec u Proljetnu ulicu. Ivan joj nije htio prigovarati jer je još uvijek bila vidno potresena. Ipak, morao je pitati: – Zašto smo skrenuli?

– Volim se voziti ovuda.

– Planiraš graditi pa tražiš ideje?

– Ne, jednostavno su mi lijepo. Ovdje mi je lijepo voziti se.

– U čemu je poanta? – Ivanu nikako nije bilo jasno.

– Pa nema neke druge poante.

Mala zelena s ružičastim naočalama. Ivan dalje nije zapitkivao. *Nema smisla, ako nju to usrećuje, meni svejedno.* Opet ga je žuljaš mobitel u džepu.

– Misliš da je to napravio?

– Zvonar misliš? Pa on svakako nije profesionalni ubojica i ono je svakako njegova žena, a on kao da je znao što mu idemo govoriti.

Dovezli su se do restorana. Gledajući *menu* Ivan je vagao omjer novca i ponuđenog jela dok je Tamara ignorirala cijene. Taman kad su bili pri kraju s jelom, jedan ih je novinar ipak uspio pronaći.

Pero je sjeo za stol s njima iako ga nisu pozvali. Želio je saznati nešto o slučaju, ali mu nisu rekli ništa što već nije znao. Pero je ionako došao ovamo samo zato da se može opravdati da je dobio „neslužbene“ informacije i zato da popije Zlatni Pan.

Ivan je otišao do toaleta. *Možda ode prije nego se vratim.*

– Kak ti zdržiš ž njim delati? – pitao je Tamaru.

– Ivan je vrlo profesionalan, puno učim od njega!

– Je, ma ne to, nek' ovak' kak' z čovekom. Se moreš kaj z njim pospominati kaj nema veze s poslom?

– Pa povremeno. Baš smo jučer bili u pivnici.

– A žal mi ga je. Nije ti on navek bil takof. Al' onda se desilo to s čerjom pa ga je žena ostavila...

- Mislila sam da je to bio miran raskid.
- Ma je, ali... još navek samo njen broj ima zmemoriran na mobitel... – ove je zadnje riječi Pero morao šapnuti jer se u tom trenu pojavio Ivan.
- Ipak, Pero im je uzvratio uslugu.
- Znate vi da se ta cirkva obnavljala? – rekao je zagonetno dok su ga Ivan i Tamara šutke promatrali. – Je, našle su se tam zanimlive stvari.

V.

Ivan je znao da ovu informaciju nisu dobili besplatno. Pero je vjerojatno htio zaviriti u podrume, poslikati neke umjetnine koje su pronađene. Ipak, to ga je podsjetilo da mu je mjesto zločina bilo neobično. Odlučio je sutradan porazgovarati s Tamarom i uzeti sa sobom odgovarajuću opremu.

- Moram priznati da je ovdje ipak nekoliko stvari neobično. – rekao je. – Kako to misliš? – upitala je Tamara. – Pa... jako je malo krvi u sobi, s obzirom na količinu udaraca i činjenicu da je pop izgubio puno krvi. Onda, nemamo nikakvih znakova razbijanja brave. I krevet je poprilično uredan. – zaključio je Ivan.
- U pravu si, to jest neobično.

Uspjeli su otkriti tragove krvi pomoću luminol uređaja. Tamara je bila uzbudena što može koristiti taj sprej koji ako poplavi dokazuje da se ovdje nalazi krv. Njen trag vodio ih je sve do podruma ispod crkve gdje je nedavno bila restauracija. Sa svakom stepenicom sve ih je više počeo zapuhivati miris vlage i ustajalosti. Bilo je tu puno više podrumskih hodnika nego što su očekivali. Iako su sa sobom imali svjetiljke i pištolje, svako malo su se osvrtali jer su imali čudan osjećaj da ih netko promatra. Čuli su se samo njihovi koraci i disanje. Svako malo naišli bi na kip ovog ili onog anđela. Konačno, došli su do posljednjeg koji je u jednoj ruci držao baklju, a druga mu je bila otrgnuta. Tamo je bilo puno krvi. Zanimljivo, brava koja ih je dovela u tu prostoriju nije bila obijena. No neke zidane kutije bile su razbijene i prazne.

VI.

Odlučili su postaviti još par pitanja zvonaru, ali kad su se vratili u postaju, više ga nije bilo.

– Pa pozvao se na odvjetnika, da protiv njega nije podignuta optužnica, počeo nam je citirati zakone... – izjavio je policijski djelatnik zadužen za privedene.

– Tko bi rekao da je naš zvonar tako školovan? – pitao je Ivan više sebe nego Tamari.

– Kamo je otisao!? – uzrujano je pitala Tamara.

– Pa pokupio ga je neki crni auto... blindirana stakla. – izjavio je djelatnik.

Odlučiti su da pod hitno moraju saznati što se nalazilo u tom podrumu. Popeli su se na kat, svaki za svoj radni stol. Ivan je zapalio cigaretu i dim je ispunio prostoriju. Neko je vrijeme vladala potpuna tišina. Zapravo, oboje su silno bili udubljeni u računalo i papire. Čak su i telefonirali, ali ništa ih nije ometalo.

Onda je Ivan odjednom osjetio kad je sjeo. Čuo je Tamarino disanje, listanje papira, škripanje parketa i drvenih stolica. Došao je u slijepu ulicu s istragom, nije mogao ništa naći vrijedno spomena. Odlučio je protegnuti noge. No Tamara ga nije registrirala.

Ivan je znao.

Otkrila je nešto.

VII.

– Godine 2011. napravljena je sportska dvorana „Branimir Jedvaj“ i obnovljen je dio Gradskog parka. Iste je godine obnovljena i pravoslavna crkva Sv. Trojice. Onda je 2014. započeto arheološke istraživanje u Crkvi sv. Nikole. Nađeni su neki grobovi svećenika, ali ja mislim da su nađeni i neki hodnici. – Tamara je pričala, Ivan pozorno slušao pa nastavila: – Dakle čitavo je područje bilo obnavljano odavde, od „prve osnovne“, do jedne i druge crkve te dio parka. Napravljene su dvorane, igrališta, parkinzi...

– Ali to su radili različiti investitori.

To sam i ja prvo mislila, ali onda sam pogledala koliko je novaca koštala restauracija sv. Nikole. Crkva je platila 95 % milijunskog iznosa, a Grad samo 30-ak tisuća kuna. Što im je bilo toliko važno? Pa sam počela kopati i našla da je zapravo sve radove moguće povezati s jednom firmom iz Švicarske. Na svakom projektu oni su radili barem nešto. Gle, primjerice kod izgradnje parkinga sve što su radili bila je nabava higijenskih potrepština za radnike i zidare.

- Odlično, ali zašto, što su tražili?
- To još ne znam.
- Pod hitno moramo pronaći zvonara ili barem onaj auto. Izdaj tjeralicu!

VIII.

Opet je osjetio dlačice na vratu. Počeo je panično disati, osjećao je da mu se pluća griju, a pored glave zvuk BIP-BIP-BIP. Ali onda je čuo zvono i to ga je, kao i uvijek, primirilo... ali ovog puta i podsjetilo. Gdje se on to nalazi? Pogledao je oko sebe. U sobu je ušla žena u svjetloplavom i počela sa svjetiljkom pregledavati njegove oči.

- Velečasni? Me čujete, jeste dobro?

Pa on se nalazi u bolnici! Medicinska sestra sve mu je objasnila, a on je odmah zatražio da pozove policiju.

Ivan i Tamara stigli su prvom prilikom. Zvonara još nisu pronašli, ali sad konačno mogu porazgovarati sa svećenikom. No ono što im je rekao nisu očekivali.

– Tako da, dragi moji, ne, Marica i ja nismo bili zajedno. Ona je mislila da ju muž vara pa ga je odlučila slijediti, a ja već tjednima pokušavam onom smotanom Jožeku u postaji dotumačiti da mislim da netko ulazi u podrume bez mog znanja. Dao sam i brave promjeniti i svaki put kao da bi nešto bilo pomaknuto. Vidio sam da nitko ne reagira pa sam odlučio stvar sam istražiti. Pravio sam se da odlazim, ali sam se poskrivečki vratio. Tad sam naletio na Maricu i ona mi je potvrdila da je vidjela dva čovjeka kako ulaze u župni dvor. Kad smo ušli, vidjeli smo zvonara i još nekog, ali nisam ga prepoznao. I onda se samo sjećam da mi je glava postala vrlo mokra, a tijelo malaksalo.

– To je bilo od udarca metalnom šipkom kojom su očito pokušavali otvoriti neke sanduke, kutije ili što već.

Objasnio im je da je zvonar upao u neke dugove, ali da je inače bio dobar čovjek. – Nisam znao da je tako zaglibio. Pomogao bih mu da sam znao.

– Znate li što su tražili? – upitala je Tamara.

– Ne bih znao, ali sudeći po onome što ste mi rekli, imate posla s fanaticima. Onaj anđeo kojem je otkinuta ruka vam je zapravo Lucifer (Svjetlonoša/Sotona). Vršak prsta na ukradenoj šaci zapravo je bio ključ, ali ne znam što je otključavao.

– I dalje ne razumijem zašto bi netko sve to činio, koja je korist od toga? – pitao se Ivan.

– Ivane, ja te znam već jako dugo i znam što si prošao iako ne mogu razumjeti tvoju bol jer nikad nisam doživio takvu tragediju. I ti duboko u sebi znaš da nije sve u kor...isti. Lju...di s...u cilj, a... ne... sre...dst...vo..

Počeo je buncati, nije niti čudo, upravo je izašao iz kome. Ivanu se ionako nije dalo opet načinjati ovu temu i skretati s onoga po što je došao. Zahvalio je i otišao. Tamara ga je slijedila.

IX

Tjerlica je urodila plodom. Nađen je blindirani tamni automobil kako se vozi Križevačkom ulicom između viničkog i dubovečkog parka u smjeru starog vatrogasnog doma. Već se počelo mračiti pa su morali brzo reagirati. Imali su sreće. Našli su auto parkiran u Cvjetnoj ulici pored pruge na kojoj je zvonar ležao mrtav.

Približili su se truplu i dobili opet onaj osjećaj da ih netko prati. Tamara je osjetila da se netko kreće iza nje pa je udarac nije lupio svom snagom. Ipak, snažno je pala na prugu i osjetila toplinu, miris vlage i gusti znoj kako joj teče lijevom stranom lica. Bila je to krv.

Ivan i čovjek iz sjene počeli su se tuči, ali Ivan je bio vidno slabiji. Počelo je snažno udaranje šakama. No Tamara je nekako prikupila snage, uzela pištolj u ruke i prislonila ga na glavu čovjeku iz sjene. Ivan mu je odmah stavio lisice iako je teško disao i pljuvao krv.

Doveli su ga do svjetla. Bio je to Željko, gradonačelnikov tajnik.

– Zašto si to napravio?

Željko im je proračunato odlučio sve priznati. *Zna da će zbog toga dobiti blažu kaznu.*

– Jer mi nije koristio živ, mogao nam je napraviti samo štetu i izbrbljati vam nešto. Trebalо je izgledati kao da se bacio pod vlak.

– Znači ti si ubio njegovu ženu i napao svećenika? – pitala je Tamara dok je Ivan bio potresen, no ne toliko zbog fizičkog obračuna, koliko zbog onoga što i kako je govorio Željko.

– Da, idiot ni to nije znao pa su nam svećenik i ženska upali u podrum. Morao sam ih spriječiti. I onda još saznam da mu je ta ženska supruga. Ipak, ni to me ne bi spriječilo. Sve se i dalje moglo dobro iskoristiti, prikazali bismo to kao ubojstvo iz ljubomore, zvonar bi završio u zatvoru, ali majmun se uspaničio i pobjegao mi. Vi ste ga uhvatili prije mene!

– Što si tražio u tim podrumima? – i dalje je pritiskala Tamara.

– Što te briga. Nije ni važno. Ono što su od mene naručili, ja sam dostavio.

– Luciferovu šaku?

– Između ostalog... Sve sam savršeno iskoristio, čak sam i vas dobro koristio. E, da sam bio samo pet minuta brži.

– A kako će tvoji šefovi reagirati kad saznaju da si uhvaćen?

Čovjek iz sjene samo se osmjejnuo. Ivan je tada shvatio da takav čovjek neće ni pred čime prezati. On je spreman sve učiniti za bilo koji cilj koji mu pruža korist i neće birati sredstva.

Strpali su ga u zatvor.

X.

Iako su riješili slučaj ubojstva Marice i zvonara i napada na svećenika, znali su da su sad upleteni u jednu mnogo dublju priču. No time se iduće večeri nisu htjeli zamarati. Odlučili su opet posjetiti pivnicu.

Nije kišilo, zapravo bilo je baš lijepo, ali noći su još uvijek bile prehladne. Opet su sjeli kraj vatre.

Ovog puta Ivan je pio Radler. Večeras nije htio gorčinu, već samo svježinu. Mogao je bez problema otpiti nekoliko gutljaja odjednom i baš uživati.

– Čestitam ti, izvrsno si radila na ovom slučaju. – vedro je izjavio Ivan.

– O, pa hvala, drago mi je vidjeti te ovakvog.

Druženje je opet bilo ugodno, a ovaj put častio je Ivan.

Vraćajući se kući, odlučio je ići dužim putem, kroz Proljetnu ulicu, bez neke posebne poante.

Kad je stigao u svoje dvorište, izašavši iz auta zagledao se u zvijezde diveći im se te posegnuo za svojim mobitelom birajući jedini broj koji je mogao.

Hrvoje Šijak rođen je 1991. u Koprivnici. Završio je Katolički bogoslovni fakultet, Filozofsko-teološki studij te stekao zvanje magistar teologije. Radi kao učitelj Katoličkog vjeronauka (Koprivnički Ivanec, Sokolovac, Novigrad Podravski). Živi u Koprivnici.

„Sretno sam oženjen i otac sam dviju kćeri. Osim što radim kao vjeroučitelj, u slobodno se vrijeme bavim uzgojem voća i povrća te vođenjem YouTube kanala Lectio Brevis. Ovo je moja prva priča, a hoće li biti posljednja to će tek vrijeme pokazati. Ideja za nastavak svakako imam. Pisanje je za mene bilo zanimljivo, izazovno i poprilično teško, ali zaista se radilo o jedinstvenom iskustvu kojem bih se volio vratiti. No do tada, radujem se čitanju djela drugih autora entuzijasta.“

NE MOŽEŠ POBJEĆI

Ivana Norac

Marta je tog jutra ustala na lijevu nogu. K vragu i sve, pomislila je dok joj je zubačna pasta curila niz pidžamu. Podočnjaci su joj bili tamni, a kosa padala u tužnim rezancima oko njezinog lica. Završila je jutarnju higijenu, odjenula se i izašla iz kuće, namjerno lupajući vratima pri izlasku. Kao i svaki dan, do posla je išla kroz park koji je u ovo doba prelijep. Jesen je topla i suha. Šetnja kroz paviljon bi joj dobro došla. Zrak je ugodan i svjež, pogled oduzima dah, a samoća bi joj odgovarala. Uspela se na stepenište kako bi ušla u paviljon, ta čarobna drvena konstrukcija uvijek joj je donosila mir. Ono što ju je zateklo na podu građevine probudilo je jezu u njezinoj utrobi. Zadrhtala je, a knedla u grlu povećavala se, želudac okretao. Je li to... šaka?

Približila se. Mogla je razaznati prste, prepoznati zglobove, nokte. Krvi nije bilo. Samo komad mesa na podu voljene građevine. Suspregnula je vrisak i drhtavim rukama posegla u torbicu po mobitel. Javio se ženski glas. Objasnila je što vidi ni sama ne znajući kako je pronašla riječi.

Policajci su je našli skamenjenu na stepeništu paviljona. Jedva su je uveli u vozilo hitne pomoći. U roku pola sata park je postao oblijepljen bijelim trakama, a mnoštvo se skupljalo i odlazilo poput valova.

Zvuk policijskih sirena zaglušio je vriskove.

Jedna od gradskih fontana lila je crveno, poput krvi, na groteskan način pršteći u zrak i slijevajući se, a dosad umirujući zvuk šušteće vode budio je mučninu.

Tek sam se raspakirao u jednoj od spavačih soba u *penthouseu* moje sestre kad sam dobio poziv. Petnaest godina uživao sam status jednog od najboljih policajaca u New Yorku tako da sam odmor itekako zaslužio. Stella me pozvala na dva tjedna zabave u svoju zgradu. Sama pomisao na to da se moram vratiti u domovinu uzrokovala mi je vrtoglavicu. Mislio sam da me neće više nikada stići, nema šanse. Nisam vjernik, ali molio sam se Bogu i svima dostupnima da sam u krivu.

Ali, posao je posao. Oprostio sam se sa sestrom obećavši joj da ćemo nadoknaditi propuštene zabave i krenuo put aerodroma.

Krcato je. Prošao sam detektore, silne preglede i skenere pa stigao u čekaonicu. Smjestio sam se na jedan od stolaca i čekao poziv za let. Usput sam navio alarm na mobitelu, u malo

vjerojatnom slučaju da zaspim. Glavobolja mi je tukla iza očiju i pokušao sam improvizirati jastuk motajući jaknu na nekoliko načina. Treći pokušaj bio je uspješan pa sam naslonio glavu i opustio se.

Peku me oči i slabo vidim. Mogu razaznati siluete. Osjetim suze niz obraze. Nisam tužan. Trepćem i pokušavam prepoznati siluete. Da, tamo je mama. Tatku još ne vidim. Pored nje su dvije osobe. Po širokim ramenima mogu zaključiti da su muškarci. Kauč je neudoban, a bol u ušima nadjačava samo bol u želucu. Gladan sam. Osjetim malu ruku na svojoj. Okrećem se udesno. Lice moje sestrice obasjavaju laserske široke zrake. Plave, crvene, zelene plešu po njezinom malom licu. Moja sestrica plače. Njezine jecaje prigušuju glasni zvukovi iz zvučnika. Klub se trese, uz noge mi prolaze trnci. Ljut sam. Kroz dim vidim priliku koja nam prilazi. Ne prepoznajem ga, ali on izgleda kao da nas poznaje. Nešto govori, ali ga ne razumijem. Vrti mi se u glavi i samo želim poći kući. Male ruke na mojoj odjednom nema. Muškarac koji nam je prišao zgrabio je sestrice i podigao je. Vidim da plače još jače i ustajem. Nisam se ni podigao do kraja kad su me oko struka obuzele ruke i podigle visoko. Osvrnuo sam se. To su stričevi, njih poznajem. Vode nas kući.

Dok me nosio na rukama prema izlazu polupraznog kuba, uspio sam pogledom naći mamu. Ležala je naslonjena na ono što sam pretpostavio da je šank, a ruke dvojice muškaraca bile su svuda po njoj. Nisam siguran što joj rade.

Vani je hladno. Snijeg je. Čujem jecaje svoje sestrice. Želim joj dati svoju jaknu, ali ne mogu se istrgnuti iz ruku čovjeka koji me nosi prema autu. Stavlja me na sjedalo pored sestrice. Auto se pali i polazimo.

Dok se vozimo, kroz prozor gledam snježne pahulje. Mrak je, ali nakon svakih nekoliko trenutaka topla svjetlost uličnih lampi obasjava unutrašnjost automobila.

Moja sestrica je zaspala. Tako je malena. Kažu, nagodinu će pet godina, a ja ću u školu.

Stigli smo pred našu kuću. Vidim kako stric, nimalo nježno, uzima moju sestru i nosi je. Ja sam velik, izaći ću sam. Drugi je ostao u autu, čujem kako pali cigaretu. – Laku noć. – govorim mu.

– *For security reasons please keep your luggage with you at all times. Unintended luggage will be...* – trgnuo sam se iz sna dok je obavijest o prtljazi orila golemom prostorijom. Na trenutak sam ostao zatečen. Pogledao sam na sat i zaključio da imam još vremena.

Prošetao sam terminalom razmišljajući o snu i duboko udahnuo. Prisjetio sam se zašto se vraćam. Duboko u sebi znao sam da će me proganjati, no ne može se pobjeći od vlastite prošlosti.

Let sam proveo sjedeći do prolaza. Zaspao sam negdje iznad Atlantskog oceana. Iznad Španjolske probudila me glad pa sam naručio vrećicu kikirikija. Ostatak leta proveo sam čitajući stripove o poznatom detektivu paranormalnih slučajeva. Na Akademiji sam u slobodno vrijeme, dok nisam bio s curom, redovno kupovao i čitao njegove avanture.

U Zagreb smo sletjeli rano poslijepodne. Sunce je pržilo, ali zrak je bio hladan. Razmišljao sam o najmu auta, ali ipak sam kupio kartu za vlak. Iako su mi stripovi bili na materinskom jeziku, neobično mi je bilo vidjeti ga izvan knjige. Sat i pol mučne vožnje kasnije, velika slova govorila su KOPRIVNICA.

Taksistu na željezničkom kolodvoru rekao sam da želim do osnovne škole. Mirnom vožnjom prolazili smo kroz poznate ulice za koje sam se od srca nadao da ih neću još dugo, dugo vidjeti. Vozač je zaustavio automobil i izdao račun. Platio sam i izašao.

Gledao sam u nekoć voljenu građevinu. Slike iz djetinjstva zaslijepile su mi um.

– Znaš li da u Kini jedu pse? – upitao me Antonio jednog prijepodneva. Peti sam razred, dakle sigurno moram to znati. – Naravno da znam. – promucao sam, zamišljajući Kineze kako vade dlaku nekakvog ši cua iz juhe. – Vidio sam na kompu, brat mi je pokazao. Prvo ih mlate, zatim ih kuhaju. Žive. – smijao se Antonio očekujući da će se i ja smijati, ali nije mi bilo nimalo smiješno. Bilo mi je žao. – Nemoj više, molim te. – rekao sam mu. – Kasnije idemo po Sarine mačke, ako želiš s nama. Bacit ćemo ih s balkona da vidimo koliko će se dobro raspasti. Ne budi *luzer*, podi s nama, bit će zabavno. Kiki mi je rekao da što ju jače zafitiljiš, to se jače raspadne. Vidio je to na internetu.

Želudac mi se okreće. Ne želim to slušati. Ne želim ići. Tko ne ide, gubitnik!

Nisam htio biti gubitnik.

Poslije škole baki sam rekao da idem kod prijatelja.

Iste večeri Sara je vrištala kad se s roditeljima vratila s logorovanja. Ispred vrata stana uredno su bile složene četiri mačje šape. Ostatak mačaka Sara je pronašla iza zgrade. Roditelji su digli uzbunu, a Kikiju je to bilo smiješno. Dobio je zabranu izlaska cijelo ljetno. Sara je sa svojima odselila u Zagreb. Cijelu školsku godinu slušao sam odrasle kako šapuću misleći da ih nitko ne čuje: – Zločest je, nevaljalac. Samo neka ode pa više nije naš problem. Nije ni čudo da je takav, kakvi su mu roditelji.

Ne znaju da ja zapravo ne želim biti takav! Ne želim bacati mačke s balkona. Ne želim trčati po hodnicima i ne želim Martošku vući za pletenice, ni Saši bosti olovke u bedra. Oh, kako je vrištao! To nam je zaradilo ukor. Svečano smo prisegnuli da se to više neće dogoditi.

Umjesto Saše, došao je Majko, tako su ga zvali. Majko je mucao i imao ožiljak od opekomine na desnom dlanu jer je kao dvogodišnjak prislonio ruku na plamen svijeće. Kiki, naš vođa, zaključio je da je to gnusno pa je proglašio utorak danom za batine jer imaš spaljenu ruku i zapetljani jezik. Ja sam Majka držao dok su ga Antonio i Kiki šutali. Pazili su da izgleda kao da je pao. – Reci da ti nije dobro i da padaš u nesvijest. Jadan Majko šmrčući je išao kući, znao je da ako ikome kaže, dobit će još gore batine. Ja nisam htio biti gubitnik.

Grad je gotovo pust. Tek u pokojem kafiću grupice ljudi pognutih nad svojim pićima vjerojatno predu detektivske priče.

Zgrada policijske postaje ukazala se pred mnom poput sivog diva. Stajao sam mirno, osjećajući se poput stranca. Mogao sam zamisliti bivše kolege kako žure po hodnicima, drhtave ruke koje ispisuju zapisnike, graške znoja na čelima ispitanika. Ušao sam uspravnih leđa i visoko podignute brade.

Žena na ulazu koju nisam poznavao drhtavim je glasom rekla: – Čekali smo vas. Kapetan je u bolnici. Vi ste sada glavni.

– Gavrane, izgledaš kao lešinar.

Nasmiješio sam se na komentar kolegice policajke. S njom sam jedinom ostao u kontaktu. Jedina normalna u cijeloj ovoj priči. Prema podočnjacima i voštanoj boji lica zaključio sam da nije dugo spavala, a ruka u kojoj je držala šalicu kave blago je drhtala.

– Dobar dan, Milice. Imamo li kakvih novih informacija? – pitao sam svim silama nastojeći biti miran.

– Znamo da je šaka nađena u paviljonu muška. Čovjek srednjih godina. Desna s ožiljkom od opekotine.

Osjetio sam hladan znoj niz kralježnicu. – U njoj nema ni kapi krvi, a u fontani je krv, i životinjska i ljudska. Većinom životinjska. Bolesno. Stresla se. – Analiza govori da su ljudska krv iz fontane i šaka od iste osobe. Tijelo još nismo našli. Još češljamo snimke nadzornih kamera, a zasad znamo da je jutros oko 5:00 tip prošao od banke u smjeru parka.

Uzela je tablet, okrenula zaslon prema meni i pokrenula snimku. Crno-bijela snimka pokazuje visoku osobu širokih ramena odjevenu u tamnu sportsku odjeću s kapuljačom navučenom preko glave. S rukama u prednjim džepovima trenirke mirno hoda u smjeru parka.

– A snimke od pošte? Trga?

– Beskorisno. Na trgu su sve bile pod redovnim „*apdejtom*“ sustava. – rekla je kreveljeći se. – Ona od pošte ne pokazuje ništa. Gad kao da je znao za tu nadogradnju. – rekla je gotovo režeći, ljuta na sebe, cijeli svijet i osobito na sustav. Opsovala je i usput slinom poprskala uredno izglačanu uniformu.

– Dakle, u tih pet minuta nadogradnje uspio je uliti litre krvi u fontanu bez da ga itko vidi.

– Da. – režala je, ovaj put sigurno.

– Supruga?

– U prostoriji za ispitivanje.

Uzeo sam blok i kemijsku sa stola. Ponudila se da pođe sa mnom, ali nisam joj dao. Mogu sam.

Srce mi je sišlo u pete. Ušao sam u prostoriju i sjeo ispred žene kojoj sam dao pola života. Prepoznala me, iako joj kameno lice nije ničim na to ukazivalo. Pozdravio sam je, odgovorila je ledenim glasom.

– Sumnjaš li na ikoga? – lupio sam kao kakav amater. Trepnula je.

Nasmiješio sam se, a nije bilo smiješno. – Gdje je on?

Nisam bio siguran mislim li na sumnjivca ili na njezino svinjče od muža.

– Noćas nije bio kod kuće. Sad smo na Pametnoj. U staroj kući. Spavao je kad sam otišla. Progutao sam knedlu.

– Zašto sam još ovdje? Sve sam već ispričala.

– Sumnjaš u policijski posao?

– Nisam sposobna za igre, Tibore.

Ustao sam, zahvalio joj se i izašao. Čestitao sam sebi što se nisam okrenuo. Kolega na vratima sobe pustio ju je i izašla je pozdravljajući samo naklonom glave.

Istovremeno u zgradu je ušla vitka ženska osoba. Vidno uplašena trljala je dlanove o kutu.

– Dobar dan. S kim mogu razgovarati o... tom slučaju? – upitala je tiho.

Prišao sam joj dok je Milica sjedala za stol pripremajući zapisnik. Pokazao sam joj na stolac preko puta i sjeo pokraj kolegice.

– Pa... ovo nas je sve potreslo. – nasmijala se drhtavo. – Ja... – disala je užurbano i plitko.

– U redu je, gospođo, polako. – tješila ju je Milica. – Kako bi bilo da počnete s vašim imenom pa ćemo dalje polako nastaviti. – rekla joj je smireno, prijateljskim glasom. Iz očiju joj je sjala dobrota. Impresionirala me promjena stava: od zvijeri do zen-majstora u roku pet minuta.

– Aha, da. – žena je duboko udahnula. – Sara Mendes.

Aha, zato mi je poznata. Ne bih ju prepoznao. – Uh... radim u ljekarni.

Milica je uredno zapisivala. – U redu, što nam želite reći? – pogledala ju je kao sestruru. Još uvijek sam impresioniran.

– Pa, danas sam se sjetila, prije dva tjedna u ljekarnu je ušao neki čudan tip.

– Možete li se sjetiti detalja o njemu? – pitao sam. Susrela je moj pogled i vidio sam prepoznavanje u njezinim očima. – Pa, bio je vrlo visok. – trljala je dlanove o kutu. – Dao je iskaznicu, ali ne sjećam se imena. Trebao je lijek za smirenje, na recept. Dala sam mu traženo. Pristojno je zahvalio, odzdravio i izašao. Sjećam se da sam s kolegicom kasnije komentirala da ima „čudnu vibrnu“. – prstima je u zraku napravila znakove navodnika.

– Kasnije toga dana opet je došao, ali po drugi lijek, i ovaj put bez recepta. – Možete li se sjetiti je li i to bio lijek za smirenje? – pitao sam. – Da. Kupio je lijek za smirenje, ali blagi, uglavnom se koristi za liječenje nesanice. – Milica je pisala ne podižući pogled.

– Sutradan ujutro ušao je u ljekarnu, pogledao prema blagajni, okrenuo se i izašao. Ista ta kolegica mi je ispričala da je došao navečer, u njezinu smjenu, i kupio još jedno pakiranje toga lijeka. – Gdje je sad vaša kolegica? – Na godišnjem je, na moru.

Zahvalio sam joj i ustao, ostavljajući ih za stolom. Okupio sam tim za pregled snimki nadzornih kamera i tim informatičara za pregled računalnog sustava ljekarne.

Službenim vozilom naumio sam otići do Paviljona, ali nastavio sam voziti. Park je još okružen trakama, a nekoliko kolega u bijelim, vrećastim odijelima saginjalo se oko grmova pregledavajući svaki list. Slična situacija odvijala se na trgu. Ljudi su se kretali u malim skupinama, ozbiljnih lica.

Za nekoliko minuta stigao sam do Pametne. Poštanski sandučić otkrio mi je pravu kuću. Pozvonio sam nekoliko puta, nadajući se da sam u krivu.

Čovjek koji mi je otvorio vrata bio je samo sjena onoga što sam zvao prijateljem. Masna kosa obrubljivala je debelo lice, a svježe mrlje oko usta odavale su da je upravo završio s ručkom. Sitne oči su mu se razrogačile. Brzim pokretom gurnuo je vrata od sebe, a kroz stopalo mi je šiknula tupa bol, no uspio sam zaustaviti zatvaranje. Prva greška koju sam pripisao *jet lagu*. Krenuo sam za njim dok je režao i bacao stvari iza sebe pokušavajući me pogoditi. Preskočio sam dva stolca, a on je skrenuo za ugao te se za nekoliko trenutaka čulo lupanje drvenim vratima, a zvuk udarca teškog metal-a o parket odzvonio je hodnikom. Nastavio sam za njim, a staklena vrata prema stražnjem dvorištu treskom su se zalupila. Kroz tanke zastore video sam kako trči prema autu. Potrčao sam istovremeno vadeći mobitel iz džepa.

Prigušeni vrisak i jecaji natjerali su me da stanem. Na podu ispred mene leži netom ispala željezna ručka. Pokušao sam gurajući otvoriti vrata s lijeva, ali bezuspješno. Izvana dolazi ritmičko paljenje motora auta koji se ne pokreće. Iz prostorije čujem prigušene jecaje. – Policija! – viknem. U isto vrijeme zovem patrolu.

Vani Kiki konačno uspijeva upaliti auto i uz gromoglasno režanje motora izlazi iz kadra kojeg pruža stakleni prozor francuskih vrata. Smrad iz auspuha ispunjava mi nosnice dok sivi dim iščezava. – Držite se, stižemo! – viknem prema vratima i potrčim za sumnjivcem vidjevši ga kako skreće na zapad. Utješan zvuk policijskih sirena približava se velikom brzinom. Znatiželjne glave proviruju kroz prozore.

Večer je topla, a njezine oči sjaje poput zvijezda. Marta voli povijest pa smo često šetali od muzeja do oružarnice. Na livadi iza malene zgrade znali smo raširiti deku i unedogled razgovarati. – Što misliš, možda upravo sad u nekom drugom vremenu netko slaže oružje u toj zgradi. – šalila se. – Možda upravo sad ležim na nekom pijanom probisvjetu. – grohotom se

smijala. Zaljubljen sam do ušiju. Želim s njom provesti život. Zajedno smo trinaest godina i mislim da je vrijeme za ono pitanje.

– Tibore, – zrak postaje hladan – selim se. Nestaje sjaja u njezinim očima. – Nosim bebu i... Mislio sam da će umrijeti. Njezine riječi nestaju u ledenoj večeri. Mogao sam samo šutjeti.

– Kristijan kaže da je tamo bolje, da ćemo lijepo živjeti. – udahnula je. – Oprosti mi.

Nisam plakao. Samo gubitnici plaču. Nisam gubitnik.

Dah mi je plitak i kratak. U ušima mi bubenji. Stišćem papučicu gasa, a auto reži kao da je jedva dočekao ovaku potjeru. S lijeva mi je zeleno prostranstvo, ispred mene prazna cesta. Vrisak sirene para mi uši. Brz sam. U retrovizoru vidim znatiželjниke kako zastaju i okreću glave. Na raskrižju vidim automobil bjegunca koji uz škripu guma skreće lijevo.

Gad je parkirao na travnjak ispred stare oružarnice. Uz škripu sam zakočio i javio patroli. Ušao sam u mračnu zgradu. Pištolj mi je poput dijela tijela, u ispruženim rukama traži svoju metu. Zvuk mog disanja odjekuje prastarim zidovima, od mirisa u zraku diže mi se želudac, a od prizora dlake na potiljku. Na podu se nalaze raskasapljena mačja trupla. Bez ijedne kapi krvi nabacani komadi mesa i krvna. Čuje se roj muha, no osim toga prostorija je prazna.

Izlazim na opasnost otvorenog. Sunčev sjaj nakratko me zasljepljuje. Druga greška koju pripisujem *jet lagu*. Debeli Kiki trči prema sjeni drveća smijući se poput manijaka. Uz vrisak kostiju i mesa mog već načetog stopala potrčim za njim. Na njegovu nesreću, širi je od stabla. Jasno vidim naslage njegova trupa i čujem njegovo hroptavo disanje. Približavam se polako, korak po korak.

– Izlazi, Kiki!

Vidim kako diže obje ruke. Čujem kočnice i vrata automobila kako se otvaraju, njih desetke. Uz smijeh se okrenuo prema meni. Dlanovi su mu krvavi, a majica prljava od znoja i prašine. Pogledom je prošao pokraj i iza mene, brojeći policajce.

– Jači smo. – protisnuo sam kroz zube ne mičući nišan s mete. U njegovom je desnom džepu sklopljeni lovački nož. Masno tkivo trese se ispod musave majice dok polako stupa prema meni.

– Da ju samo nije dirao... – mumlja sebi u bradu dok mi dopušta da mu stavim lisičine.

Sigurna u vlastitom domu, već iste večeri Marta je slušala kako je uhićen osumnjičenik za neviđen slučaj. Nije bilo kanala koji nije izvješćivao da je K. N. postavio ljudsku šaku u paviljon i napunio fontanu krvlju. – Žrtva M. B., pronađena u kući osumnjičenog, stabilno u gradskoj bolnici. – iskakalo je sa svakog zaslona. Držao sam ju za ruku dok je plakala.

Ivana Norac rođena je 1992. u Osijeku. Završila je Filozofski fakultet Osijek, magistra je informatologije. Radi u Osnovnoj školi Kneževi Vinogradi kao stručna suradnica knjižničarka te kroz brojne radionice i svakodnevni rad s učenicima potiče njihovu kreativnost, ljubav prema čitanju, knjizi i pisanoj riječi. Zanimaju je i nove tehnologije, digitalni alati, dizajn i stvaranje nečeg novog. Članica je Društva ljubitelja književnosti „Littera“ Osijek. Živi u Čemincima.

„Priča ‘Ne možeš pobjeći’ nije moja prva napisana priča, ali je prva koja je poslana u svijet. Nakon što je osvojila treće mjesto na natječaju ‘Koprivnički krimić’, potakla je sve druge priče koje žive u meni da izadu. Dosad sam napisala desetak kratkih priča i nekoliko pjesama. Pjesma ‘Poslije mene’ pohvaljena je na Drugom pjesničkom anti-natječaju Hrvatskog čestertonijanskog kluba 2020. Naravno, planiram napisati i roman.“

H.D.R. Martina Kobaš

Sven je ove godine krenuo na ljetne praznike s velikim planovima: spavati i još spavati, s povremenim izletima u svijet World of Warcrafta. Ili koliko već Beli i Fero budu gnjavili. Nisu oni loši dečki, samo su nekad dosadni k'o uš. Svenu se tada maturalac krajem kolovoza, kojem se zapravo veselio, činio kao daleka vječnost.

Ipak, već trećeg dana velikog plandovanja Svenovi planovi naprasno su se i bez njegove prethodne pisane suglasnosti promijenili. Stubokom! Koja katastrofa!

Toga se dana probudio, doduše jedva i na Maminu inzistiranju, te ustao doslovno na lijevu nogu. Mama je paničarila po kući i mahnito tražila nešto, spominjala važne poslovne partnere, pomaknute rokove, bilance i još mnogo poslovnih blebetarija koje Sven nije razumio. Niti se trudio. Ali mu je ipak jedna rečenica zapela za uho. Učinilo mu se da Mama mantra: – Brzo ustani, ideš kod Bake i Dede na tri dana dok ja ne riješim to s klijentima!

Dok je Mamin užurbani monolog prelazio u zabrinjavajući *crescendo*, Sven je još u polusnu oteturao po hodniku do kupaonice i putem napravio svoju kobnu grešku. Nogom (onom lijevom na koju je ustao) zapeo je za antikni stolić, lupio si mali prst i ugledao zvijezde. Stolić se opasno zaljuljao i onda se dogodila apokalipsa. Sa stolića se srušila, navodno, antikna i vrlo vrijedna vaza dinastije Ming koju su Mama i Tata donijeli sa svojeg medenog mjeseca. (Za ovu priču posve je nebitno što je vaza zapravo kupljena u kineskoj suvenirnici sumnjiva porijekla i da ta vaza dinastiju Ming nije vidjela ni u crtiću.) Svenu se uvijek činila bezvezno šarenom i presjajnom, ali sasvim dobrom da, primjerice, glumi stoper za vrata, i to je otprilike to. Po Maminoj reakciji dolaska smaka svijeta i njezinu visokotonskom kričanju koje je sada bilo nadomak kategoriji zvukova čujnih samo psima, Sven je zaključio da je ipak u većoj gabuli nego što mu se u prvi mah učinilo.

– Koliko puta sam ti rekla da paziš, da nam je ta vaza jako važna uspomena! E, sad definitivno ideš Baki i Dedi, ali ne na tri dana, nego na 333!

– A ne moram se onda na jesen vratiti u školu, ha? – pitao je, pomalo se nadajući pozitivnom odgovoru.

– Mali, ne pravi se pametan! No, dobro, ne 333, ali barem... barem... Ma, ne znam kol'ko! Barem mjesec dana! Eto!

Sven je odlučio da se neće raspravljati (za njegove pojmove još uvijek je bio cik zore – oko 11:00), što je Mama shvatila kao pobjedu. – Krećeš poslije ručka. – kratko je dodala i otišla po kutiju ne bi li sačuvala komadiće nesretne vase.

Na putu do kupaonice bacio je još jedan pogled na svojih ruku (tj. noge) djelo razasuto po hodniku. Krajičkom oka ugledao je nešto. Nešto posivjelo, malo. Izgledalo je kao presavinut papirić. Zaintrigirao ga je pa ga je uzeo i brzo stavio u svoju torbu pored vratiju. Pogledat će ga kasnije. Sad mu je već stvarno sila.

Nakon ručka i kratkog pozdrava s Mamom, Sven je bio u autobusu. Autobus je bio prilično pun i morao se stisnuti kraj lijepo zaokružene gospođe koja je, čini se, prokrijumčarila dvije male kokoši u improviziranom transporteru. Simpatičnim koprivničkim kajkavskim upitala ga je: – Dečec, kaj ideš malo baki i dedi na ferje? Sven je pristojno kimnuo, a ona je još dodala: – Ja se vraćam doma. Fala Bogu! Lepa moja Capronca...

Gospođa je uskoro zaspala, a zaspao je i on.

Probudio ga je glas vozača: – Koprivnica! Zadnja postaja!

Baka i Deda vani su marljivo mahali, a pogled na njih ga je razveselio. Zapravo je volio biti kod njih. Baka se pobožno brine da je želudac uvijek ispunjen do maksimuma svojeg kapaciteta, a Deda je uvijek za zafrkanciju. Svojim starim Golfom odveli su ga kući u Nemčićev dol. Tek kada je legao na večer u krevet, sjetio se onog papirića iz vase. Izvadio ga je iz torbe i pažljivo otvorio. Bio je prašnjav, više puta nepravilno presavinut i djelovao je zaboravljen. Bila je to fotografija bogate kovane ograde. Visoka je bila oko 3 metra, s viticama i motivima cvijeća. Vrlo lijepa i otmjena, u baroknom stilu.

Sljedećeg je jutra Deda predložio Svenu da mu pomogne pregledati stare obiteljske fotoalbume. Tražio je nešto. Nije prošlo dugo i Svenu je zapeo detalj jedne obiteljske fotografije za oko. Mama je na ulici vozila tricikl. Imala je crvenu vesticu, bijelu haljinicu i bijele cipelice. Široko se smijala. Imala je četiri godine. Ali... Nešto mu je bilo poznato na slici. Iza Mame prepoznao je ogradu, istu onu s fotografije iz vase.

– Deda, gdje ste ovo Mamu slikali?

– U centru. Ne sjećam se baš točno, znaš? Ja sam ti stari čovjek. – nasmijao se Deda.

Zaintrigirani Sven tog je popodneva otišao sam prošetati do centra pronaći ogradu. Ako još postoji. Nije dobro poznavao grad, ali ponio je fotografiju i Dedin fotoaparat te je svejedno htio pokušati.

Dan je bio ugodno topao i sunčan, obična srijeda. Hodao je centrom grada uokolo i našao se na rubnom dijelu parka, pored Pravoslavne crkve. Uočio je da crkva ima kovanu ogradu, ali je ubrzo zaključio da to nije ograda koju traži i to ga je pomalo obeshrabrilo. Upitao je starčića koji je šetao u blizini sjeća li se kakve drugačije ograde na crkvi i pokazao mu fotografiju. Starčić je odmahnuo glavom.

– Ali takva lijepa barokna ograda ti je tamo, preko puta, blizu Nemčićeve kuće. – dodao je Starčić, očito domaći, i ponudio da zajedno prijeđu cestu i pogledaju ogradu.

Sven je ogradu promatrao s oduševljenjem jer je odmah bilo očito da je pronašao što je tražio. Zamolio je Starčića da njega poslika ispred ograde, iako nije imao tricikl i nije bio odjeven kao Mama na slici. Dok je Starčić namještao Svenov fotoaparat, rekao mu je: – Znaš, to ti je najstarija takva ograda tu u Koprivnici.

Na tren je odlutao mislima. – Sjećam se da je bila neka frka oko nje, ali bilo je to davno, prije mog rođenja. Pričao mi je tata.

Sven je htio znati više. Dok su lagano koračali gradskim centrom, pustio je Starčića da ga preuzmu sjećanja i pretoče se u priču.

– Negdje krajem studenog, prije stotinjak godina, ograda je preko noći nestala. Bilo je jako hladno te zime i malo je ljudi bilo na ulici navečer. Po noći još manje. Ujutro nam je svima, a najviše vlasnicima kuće, to bio veliki šok. Što se dogodilo s ogradom, kamo je nestala i zašto bi itko ukrao cijelu ogradu? Kako su kradljivci uspjeli proći nezapaženi? Vijest se pronijela po gradu još prije ručka. Pričalo se o tome u kavani Kod Mundija, tu na uglu ulice gdje je sada banka, pa onda u Velebitu, a tad je to bila tiskara Vošickog. I u postolarskoj zadruzi iznad današnjeg Kraluša su jednu sjednicu posvetili toj temi. Čak su o tome raspredale i mušterije u zelenoj ljekarni, K orlu, dok su čekale da im se spravi prašak ili mast. Ali najviše se o tome raspravljalo u brijačnicama. Tata je tih dana otišao k Cankiju na jedno muško brijanje, ali je greškom po navici otišao u zgradu gradske knjižnice, gdje je Canki prije imao brijačnicu. Kasnije se preselio na ugao trga, tamo gdje su već duže skele s onom zaštitom na kojoj je nacrtan Lino. Na tatinu žalost, taj je lokal ujedno bio i frizerski salon za žene, a babe k'o babe, dok su

se frizirale i čekale na red, razvijale su niz teorija o cijelom događaju. Prvi sumnjivci na meti bili su im gosti hotela K caru.

– Koprivnica je već tada imala hotel? – bio je iznenaden Sven.

– O, da! I to ne jedan, nego dva. I jedan i drugi bili su u centru. Hotel Križ je bio tamo gdje je sada Turist. Al’ smo se tamo naplesali u dvorištu! – prisjetio se Starčić i razvukao usne u zagonetni osmijeh. – Drugi hotel, K caru, bio je ugledni hotel u lijepoj katnici, s urednim sobama, dvorištem za konje i izvrsnom uslugom. Danas mu nema ni traga jer se na njegovo mjesto uselio dm i onaj dućan s mobitelima. Ali u svoje vrijeme bio je vrlo popularan. Tu su odsjedali svi, od putnika namjernika, do uglednih ličnosti. Baš zato su one babe kod Cankija sumnjale na goste hotela. Mogao si svako malo vidjeti nepoznato lice kako sjedi na terasi ispred hotela. Njima bi najzgodnije bilo maznuti ogradu i zbrisati iz grada, a da nitko ne pita kamo su otišli. Tu im je sam Canki ukazao na rupu u njihovoј teoriji jer onaj tko je isplanirao krađu morao je dobro poznavati grad i navike Koprivničanaca, a povremeni gosti to sigurno nisu. Babe su se na to uzjapurile i brzo prebacile na novu temu – ondulacija, najnoviji modni hit.

Sven ga je pozorno slušao i nije ga htio prekidati, a priča mu je postajala sve zanimljivija. Šetali su pored škole koja nosi Nemčićeve ime. Danas je pohađaju Starčićevi unučići, a nekada on kao gimnazijalac.

– Tih dana svi su pričali samo o tome. Čak i kod nas doma! Teoretičari su brzo nadodavali detalje priči, potpuno nepouzdane, pa se moglo jednom prilikom u nekadašnoj pošti, odmah do Pravoslavne crkve, čuti kako su kradljivci neki Talijani prerušeni u vojnike, a da su krađu izveli uz pomoć stroja koji topi željezo, nešto o čemu tada domaći ljudi nisu niti čuli. Vremenski putnici sjeli su na klupicu pored škole da odmore noge.

– Da je ograda nestala ovih dana, o tome bi pisale i ove novine. – osvrnuo se i kimnuo prema zgradi Glasa Podravine. – Ali onda je to bila vila Lendvaj. Još se sjećam slatkog čaja koji sam s guštom ispijao kada smo bili pozvani u goste jednog travanskog popodneva. Nismo imali slatkiša kao vi danas pa nam je i sam šećer bio prava poslastica. – Starčić se nekoliko puta obliznuo pa nastavio. – Ipak, postojala je i mogućnost da su se kradljivci privremeno skrivali u Palači Malančec. Tada je bila prazna jer su Malančecovi otišli na liječenje negdje u inozemstvo. Njihova kći bila je boležljiva, a obitelj je bila uvijek uz nju. Fratri su iz crkve kasnije tvrdili da su povremeno vidali upaljena svjetla u kući i čuli razgovore, no nitko nije mogao sa sigurnošću potvrditi jesu li to bili kradljivci ili služavke obitelji Malančec koje su trebale kuću povremeno održavati dok se obitelj ne vrati.

Noge su ih dalje nosile pored spomenute palače prema Bašći, ili Varoškoj grabi, kako su je tada zvali. – Ovdje na bedemima zimi se djeca sanjkaju, a krajem ljeta vraćamo se u prošlost, u renesansu. I te zime jedne večeri tata je s manjim društvom otišao sanjkati se i ostali su do večeri. Kada su već bili mokri i promrzli, vidjeli su trojac koji je vukao kola prekrivena platnom. Bilo je jasno da je u kolima nešto teško i da se ovaj trojac trudi zadržati teret daleko od očiju znatiželjnika. Nisu obraćali pozornost na skupinu musave djece, ali su zato djeca promatrala njih s vrha bedema. Načuli su i dio njihova razgovora.

– Pazi kako skrećeš! Hoćeš da se prevrnemo? – siktala je mlada žena. – Ako se išta slomi, ništa od kupca! Kotač se olabavio! – odgovori prvi mladić. – Stat ćemo tu iza Cajghausa i na brzinu to popraviti inače nećemo doći do klaonice do jutra. Još je jako dalek put! A i sve je hladnije! – ustvrdi drugi.

– Djeca su se pomaknula ne bi li ih bolje vidjeli i čuli, no smetalo im je raslinje otežalo svježim snijegom. Trojac je ubrzo nastavio put, osvrćući se svako malo.

– Jesu li rekli odraslima što su vidjeli? – zanimalo je Svena.

– Ma jesu, ali odrasli su se nasmijali dječjoj bujnoj mašti potaknutoj promrzlim gaćama i praznim želucom. A trebali su ih poslušati jer su djeca čula ključne informacije. Klaonica, današnji Muzej prehrane, bio je mjesto sastajališta s kupcem za ogradu. Obećan im je velik novac za tako tešku i bogatu ogradu. Ali klaonica je bila prilično daleko za nekoga tko ručno vuče kola.

– Ograda je sada na svom mjestu. Kako su onda uhvatili kradljivce? – pitao je Sven.

– Za to ćeš morati još malo sa mnom prošetati. – nasmijao se Starčić i nastavio put prema gradskom muzeju. – Vidiš, tu je nekad bio sud. Kradljivci tu nikad nisu dospjeli, ali kazna ih je svejedno stigla. – Nastavili su Ulicom Đure Estera i zastali pred kućnim brojem 11.

– Muzej je nekad bio ovdje na katu, a ispod njega nekadašnja medičarna. – ukratko je objasnio Svenu da se medičarna preselila na broj 9, gdje postoji i danas, uz nove vlasnike. – U tadašnjoj medičarni živio je mladi kalfa koji je tvrdio da je dostavljaо posebne svijeće mušteriji ranije te večeri i video dvojicu muškaraca i jednu mlađu ženu kako se nervozno raspravljaju na ulici. To je bio neuobičajen prizor, ali kasnije se otkrilo da je kalfa ujedno preprodavao gazdinu robu pa je i ovo svjedočanstvo postalo upitno. Iako je zapravo bilo točno.

Sunce je sada već bilo prilično visoko, kao i živa u termometru. Starčić je predložio da prošeću kroz gradski park ne bi li uhvatili malo hлада. Sven nije imao ništa protiv. Kretali su se stazicom za koju Sven nije znao da se nekada zvala Aleja uzdisaja. Zastali su kod paviljona u srcu parka.

– Mnoge uspomene vežu stare Koprivničance uz ovaj paviljon. Vidiš onu liru na vrhu? Nekada smo ovdje dolazili slušati koncerte. Doduše, bila je to limena glazba, ali nama je bila svejedno draga jer je to bila prilika vidjeti odabranicu tvoga srca.

Do kraja parka hodali su u ugodnoj tišini. Došavši do gradske fontane, Starčić je predložio: – Skrenimo tu desno, tu se priča nastavlja.

Sven je prešutno kimnuo i prepustio Starčiću da odredi tempo hoda.

S noge na nogu prošli su pored nekadašnje Vile Parve i stigli do sinagoge. Sinagoga se baš obnavljala iznutra ne bi li privremeno preuzeela svoju staru ulogu glazbene dvorane. Akustika je odlična, a ambijent plijeni pozornost. – Hm, zanimljivo! – primijeti Starčić. – Tko zna je li istina...

– Što? – upita Sven.

– Gradska legenda kaže da je prilikom ondašnje obnove sinagoge u podne temelje bačeno tijelo jednog od kradljivaca.

Svena je to pomalo šokiralo.

– Tijelo? Ovdje?

– Da, ali do sada nije bilo prilike provjeriti tu teoriju. Ako čega ima, sigurno ćemo za nekoliko tjedana o tome čitati u novinama.

– Kako je dospjelo ovamo?

Nastavili su šetnju prolazom prema Jelačićevom trgu, a Starčić se malo zamislio, kao da više nije siguran kako je priča tekla dalje.

– Ljudi su pričali da je došlo do svađe između kradljivog trojca. Nisu se mogli dogovoriti oko rasподjele novca. Osim toga, postali su paranoični misleći da ih svi prate i stežu obruč oko njih. Ona njegova kompanjonka u naletu je bijesa i panike nasrnula na jednog mladića i nehotice ga usmrtila razbijenom bocom. Nisu znali kako prikriti svoj novi zločin pa su brzo bacili tijelo u raskopani pod sinagoge i zatrplali ga. Godinama kasnije su kružile priče po gradu da je djevojka od krivnje i paranoje poludjela i završila u ubožnici, danas našoj bolnici. Navodno se još mogu

vidjeti njezine črčkarije na zidu ubožnice gdje je bila zavezana za krevet, ali ne bih ti o tome znao više reći.

– A što je s trećim kradljivcem? Rekli ste da ih je bilo troje.

– Točno, na njega sam zaboravio. Tu ćemo skrenuti desno i pokazat ču ti gdje je on.

Zaustavili su se ispred Foto Milana. – Vidiš, danas je ovo običan pločnik, a ono što se sada ne vidi je podnožje gradskog zdenca koji je bio upravo ovdje. Taj treći je htio privremeno sakriti novac u zdenac dok se situacija ne smiri, no nije pazio i pao je u bunar zajedno s vrećom novca. Bila je zima i brzo se smrznuo do smrti. Našli su ga pučkoškolci, kojima je škola bila u sadašnjoj vijećnici, tek u proljeće kada se snijeg otopio i naginjali su se da vide dokle je voda u zdencu. Građani su tada bili zaprepašteni takvim otkrićem i na gradskoj skupštini donijeli su odluku. Zdenac će se hitno zatrpati i prekriti. Tako je i bilo. Današnji građani niti ne znaju da ovdje koračaju preko groba tog nesretnog kradljivca i njegova plijena jer tome zdencu nema više ni traga. Ali mi se stari pokadkad sjetimo... – rekao je sa sjetom i nekim suosjećanjem Starčić te nastavio hod prema Zrinskom trgu.

– A ograda? Kako se vratila svojim vlasnicima? – znatiželjno će Sven.

– Ograda, eh, i ona je prošla neki čudan put. Tajanstveni kupac nije imao sreće. Kada je preuzeo plijen na kolima, nije imao pomoć. Trudio se kola nekako dovući do Ulice Beč gdje ga je čekao njegov kupac u okrilju noći i stigao je nadomak cilja, do potoka. Odjednom je navodno čuo sablazan dječji plač koji se, nošen vjetrom, čuo u naletima. Prestrašio se jer je bio praznovjeran i slučajno prevrnuo kola u potok. Otamo nije više mogao izvući ni kola, ni ogradu pa je dao petama vjetra. Ono što nije znao jest da je to bila uobičajena pojava u Ulici Beč koja je svoje ime i dobila po djeci koja plaču, odnosno beče, kako ovdašnji ljudi to kažu. Prolaznici su idućeg dana pronašli kola i odmah prepoznali ukradeni teret koji je već danima bio glavna tema svih razgovora. Ograda je ubrzo vraćena vlasnicima i odonda stoji na svome mjestu, sjećaš se, gdje sam te fotografirao. Samo, nije potpuno identična kao i onda.

– Što je drukčije?

– Vlasnici su, unatoč svemu, bili pogodjeni nesretnim sudbinama mladih kradljivaca. Na vrh ograde dodali su još jedan dio u kojem se isprepliću tri inicijala mladih lopova, H, D i R. Starčić se još jednom zamislio, a pogled mu je odlutao u davna vremena njegove mladosti. U tom trenu Svena je jako podsjetio na Dedu i sjetio se da ga već jako dugo nema doma. Iskreno je zahvalio

Starčiću na svemu što mu je ispričao jer je Sven dobio mnogo više od fotografije ispred ograde. Odlučio je što želi biti u životu – želi biti istražitelj!

Starčić je odmahnuo rukom, osmjejnuo se i laganim korakom nastavio svoju šetnju u nepoznatom pravcu.

Kada se Sven vratio u Nemčićev dol, nije znao odakle bi krenuo pričati Baki i Dedi sve što je danas doživio. Odlučio je krenuti od jedne razbijene vase...

Martina Kobaš rođena je 1984. u Koprivnici. Profesorica je hrvatskoga i engleskoga jezika i književnosti. Radi kao učiteljica engleskoga jezika u OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“ Koprivnica. Živi u Koprivnici.

„Učiteljica danju, prevoditeljica i samo povremena/amaterska spisateljica noću. Rođena sam Koprivničanka i volim svoj mali grad. Volim šetati njegovim ulicama, sjesti u gradski park i promatrati ljude. Tako se i rodila ideja za natječaj ‘Koprivnički krimić’ (2019.), da u fikcijsku povijest grada utkam jednu novu, neispričanu priču. Priča je, naravno, potpuno izmišljena, no lokacije su autentične. Pričom sam željela čitatelja provesti ulicama grada i povesti ga na istraživačko putovanje u prošlost Koprivnice.“

Ljubav u Koprivnici u vojeme korone

TRAGAČ OČIMA

Nikolina Sabolić

Prekrivenih usta gledamo oči. Postali smo oči. Širom otvorene pretresaju torbu za popustom uz produženje ugovora o mobilnoj mreži i slušalicama na dar. Stisnuto zabrinute prebiru po slovima zadnjeg maila o potrebi dorade projektne dokumentacije. Male nemirne žmirkaju za konobarom koji oteže s poslугом kave. Uske vlažne potresaju odjeci jučerašnje prepirke – ili put u München ili ona. Rezignirano daleke od razočaranja. Prevrtljivo vesele od nestrpljenja. Blistavo sanjive zbog nadanja. Ostaju samo oči.

Njezine su oči tamne i duboke kao odaje Staroga celjskoga grada. Gleda me dugo.

– Imaš lijepo oči. – kažem.

Smije se u nevjericu. Odmahne glavom prebacivši pogled preko zidina celjskoga dvorca na grad u dolini.

– Moje su oči smeđe. – uvjerava me uzdignutih obrva.

– Lijepe su. – ponovim. Sitna crna točka iz šarenice njezinog desnog oka utiskuje se u moje srce.

Povjeruje mi napokon. Osmijeh ju odaje. Tračak sjete. Govorimo malo. Osjećamo puno.

Na društvenoj mreži piše da živi u Koprivnici. Mreža tvrdi da je sretna. Ne vidim crnu iskru njezinog desnog oka. Fotografije su nijeme. Na posljednjoj čuči pored svjetlokosog dječaka kao da ga pridržava dok gledaju u visoki akvarij. Bljesak naušnice odbija se od stakla. Nosi bijelu haljinu. Dobila je sina. Pomišljam na sreću čovjeka iza objektiva. Otada je više nema. Nema je na mreži već deset godina. Još piše da živi ovdje, u Koprivnici. Među svim očima prepoznao bih smeđe i duboke, oči s crnom točkom, koje nisu vjerovale da su lijepo na zidinama Staroga grada Celja prije dvadeset godina.

Sastanak u Gradskoj vijećnici počinje za dvadeset minuta. Ne ulazi se prerano. Ne ostaje se dulje od potrebnog. Maske i sve to... Teško je disati. Začuđujuće što se konferencija održava uživo. I Celje i Koprivnica vase za pozitivnim publicitetom. Razumljivo, s obzirom na situaciju... Nisam siguran čemu sam ovdje. Uskoro su izbori, svi su pozvani. Još jedne oči ispod maske, zastupnika u prodaji, pristajat će za medijsku fotografiju. Rukovati se ne preporučuje. Građanstvo će tek zamišljati osmijehe zadovoljstva sklopljenim ugovorom na licima gradskih

čelnika prekrivenih maskama. Ne treba uraniti. Valja pričekati početak znakovitog događaja vani, na zraku. Udahnuti toplu jesen u centru Koprivnice. Na glavnom trgu, lijevo, na terasama pod suncobranima gdje se ispija kava, degustira *craft* pivo, isprobava sladoled s okusom novog jutra. Posjećuju se galerijske izložbe i filmske premijere. Ili na klupicama uz park na desnoj strani trga, gdje zasjedaju umirovljeni, u pamučnim majicama, s pecivom u bijelim najlonskim vrećicama i gledaju preko pločnika pod suncobrane.

Mikroslika svijeta.

Gdje je ona? Je li još uvijek ovdje?

Dvoje mladih pod maskama ulazi u park. Njegove su oči divlji kesteni, a njezine mladice loze. Drže se za ruke. Ponese me za njima. Kamenčići zveckaju od njihovih koraka. Skrenu u Aleju uzdisaja. Dugo već nisam to video - držanje za ruke.

Ruke se njezine upijaju u moje poput zraka mjesečeve svjetlosti vruće talijanske noći. Uskoro će ih morati ispustiti, zato ih držim još čvrše i ona mi uzvraća. Klizne mi iz ruku da bi trčala zapjenjenim valovima i ja za njom. Namjerno usporava. Uhvatim joj ruku, privijam je uza se i ljubim. Ljubimo se dugo. Stopala propadaju u pijesku. Noćno more Riminija ispire naše tragove. Vraćamo se u diskoklub. Ekipa mi se smije zbog odvezanih cipela. Prolazimo, držimo se za ruke. Ne ispuštam joj ruku čak ni kada kupujem ružu od mladića što crvenim ružama obilazi noćne klubove. Smiješno joj je. Svira „Desert Rose“. Moje mi društvo pjesmom čestita osamnaesti rođendan. Znaju da volim ovu pjesmu. Ona pomiriše ružu i povede me na plesni podij. Zagrljeni pratimo melodiju. Jesam li pronašao pustinjsku ružu - u Italiji? Odnosi mi dah. Može li biti moja? Ne želim disati bez njezinog mirisa. Sutradan je slučajno srećem na izletu u San Marinu. Razgledava suvenire u skučenoj suvenirnici. Zastanemo na kamenom pragu očiju uprtih jedno u drugo. Srećemo se iste večeri, sasvim slučajno, u autobusu za Rimini. Gledamo se i znamo – događa se samo jednom u životu i odabrala je naše oči.

Koliko se puta slučajnost može ponoviti? Može li se ponoviti sada, u Koprivnici nakon dvadeset godina? Crkveno zvono s druge strane parka označi treću četvrt. Konferencija je za petnaest minuta.

Italija mijenja život. Noćima me zapljuškuju valovi što su nam se omatali oko gležnjeva svjetlucajući mjesecem svjetlošću. Slovenija odiše čežnjom. S mirisom jeseni stiže pismo iz Hrvatske. Drhtećim rukama vadim laticu crvene ruže i poruku da u nedjelju dolazi u Celje na nekoliko sati. Čekam je na stanici od prijepodneva. Prvi vlak iz Hrvatske dolazi bez nje. Pregazi me. Uskoro stiže poruka. Ne dišem. Mobilne mreže tek su došle na naše tržište i međudržavne poruke kasne. Piše da je vlak iz Koprivnice petnaest minuta kasnio u dolasku u Zagreb i da nije stigla presjeti u prvi za Celje. Dolazi sljedećim. Čekam drugi vlak iz Zagreba. Trčim iz čekaonice. Srećemo se na stepenicama perona. Grlim je s ushitom. Kaže da je čekajući pročitala skoro cijelog „Kiklopa“. Neku facu hrvatske književnosti, našalim se. Kaže mi da želi studirati književnost. Ne zanima je više ekonomija. Ja ču vjerojatno ostati u ekonomiji, kažem. Odvodim je doma. Samo bih je gledao. Željela je da naša romansa ostane gdje joj je i mjesto – u Italiji. Nije ostala, krišom joj se ukrcala u život. Morala me vidjeti. Ljubim je. Želim da ostane zauvijek. Slušamo Parni valjak. Rastuži ju „Nedjelja, prokleta nedjelja“... Gasim radio. Skori rastanak uvlači se ispod praga sobe. Grlimo se još više. Nastoji ne plakati pred mnom. Uskače u noćni vlak za Zagreb tek s posljednjim zviždukom konduktora na stanici. Svjetla zadnjeg vagona dogaraju u mraku perona. Peku me poput žeravica. Osjećam njezine suze na svom licu. Tri sata do Zagreba i još dva do Koprivnice. Otkidaju mi se od srca dok tonem u san. Sanjam njezinu ruku što me miluje zrakama mjeseca. Naprežem se u žarkoj želji da je uhvatim, ali mjeseceve se zrake ne daju primiti.

Ne živim. Sanjam sve do zime. Zima nas spaja na jedan cijeli dan. Dolazak novog tisućljeća pali nebo iznad Zagreba. Njene usne na mojima. Njezina ruka u mojoj. Vedro je, bez mjesecine. Milenijska noć, naša prva. Ona je u bijelom. Lijepa je. Meni je prvi put. Volim je.

Ispraća nas magleno zimsko jutro. Obećava da ćemo se uskoro vidjeti. Vjerujem joj.

Još deset minuta do sastanka u vijećnici. Valja se odazvati pozivu, poslati građanima pozitivnu poruku. Makar pod maskom, pokazati oči.

U proljeće stiže poruka da za Uskrs planira doći u moj grad. Može ostati dva dana.

Stojim na peronu, gotovo drhtim, dok putnici izlaze iz vlaka. Čekam da se mlado proljetno sunce odbije od sjaja njezine crvene kose. Silazi djevojka poluduge plavkaste kose u kožnatim hlačama i crnom baloneru do koljena. Okreće se i pruža ruku starijoj ženi pridržavajući joj torbu. Žena se srdačno oprašta s njom. Vidi se da su se družile cijelim putem. Kažem joj da sam je jedva prepoznao. Primjećujem kako je našla prijateljicu. Nasmije se mojoj šali. Ispriča mi staričinu životnu priču. Srele su se u vlaku koji je krenuo iz Zagreba. Čuvši da putuje voljenom

čovjeku, žena je iz dubokog pretinca torbe izvadila crno-bijelu fotografiju malog formata obrubljenu bijelim valovima. Na fotografiji je britanski pilot kojeg je srela u Drugome svjetskome ratu. Proveli su zajedno tek nekoliko dana, ali on je njezina najveća ljubav. Godinama neumanjenu, nikad zaboravljenu nosi je sa sobom. Ide u posjet kćeri u Celju. Pozvala ju je k sebi u Zagreb na stan kad upiše studij književnosti. Ne pomišljam da bi staričina priča mogla postati naša. Pred nama su dva strahovitom čežnjom dočekana dana.

Kameni pločnik na Trgu knezova celjskih i njeni koraci, kafić uz Savinju i njeni dodiri, „Tatica u sukњi“ i njezin smijeh... Vodim je u dvorac. Gledamo celjsku dolinu i jedno drugo. Sunce zalazi. Ne vjerujem da joj pričam kako Slovenci svojataju našu Janicu Kostelić. Ponosim se svojim hrvatskim rodom, ta svi su moji iz Zagorja. Gleda me dubokim očima. Kažem joj da su lijepi. Ne vjeruje. Odmahujući glavom prebacuje pogled preko zidina celjskog dvorca na grad u dolini. Misli da su obične. Tada je spazim. Crnu točku u šarenici desnog oka. Crna iskra utiskuje se u moje srce poput vrška olovke koji će ga ubesti pri svakom pogledu sa zidina Staroga grada, stopi u pijesku i pjeni valova što je brišu, medalji Janice Kostelić i parajućem glasu Akija Rahimovskog s Hrvatskog katoličkog radija. Ne želim vidjeti tračak sjete. Puštam smeđim očima da me gledaju kao da me gledaju zadnji put. Starica iz vlaka je znala. Ja ne znam. Skida s vrata zlatni lančić s križićem i stavљa ga oko mog. Daruje mi svoje srce i Boga da me čuva jer ona neće biti tu. Dajem joj svoj lančić iz djetinjstva s privjeskom igrače kockice s utisnutim crvenim točkama. Ona je moj život.

Odlazi.

Krajem ljeta primam njezino oproštajno pismo. Upisala je studij hrvatskoga jezika i književnosti u Zagrebu... i još nečega. Voli me najviše, ali daljina joj otkida dušu. Iznova umire u noćima punog mjeseca znajući da istim zrakama obasjava i moje ruke, ruke koje ne može dodirnuti. Čestita mi rođendan i želi mi svu sreću ovoga svijeta.

Devetnaesti rođendan. Slomljen. Plačem. Pišem joj - kako da budem sretan kada je sva moja sreća s njom. Želim sjesti u vlak. Želim je pronaći u Koprivnici. Grliti je do beskraja. Čvrsto držim lančić, boli me, ne želim ga ispustiti, osjećam sve što znači voljeti.

Dvadeset godina... Pronašao sam ružu u pustinji - i izgubio. Znam da sam danas u Koprivnici – zbog nje. Tražim smeđe oči, duboke s crnom iskrom da mi probodu srce kao viteški ispaljena strijela sa zidina Staroga grada.

Prolazi žena na biciklu livadnih očiju, starac sa psom jesenje maglenih, muškarac pepelnih...

Šest minuta do sastanka. Krećem. Vjetar se zanjihao sa zastavama na bijelom pročelju vijećnice. Iza paviljona prilazi žena kovrčave kose. Uz nju dvoje djece. Djevojčica s naočalama drži je za ruku. Stariji je svjetlokoši dječak, otprilike desetogodišnjak, kao što bi sada mogao biti njezin sin s fotografije na mreži. Oči su mu nebeske. A njezine? Kakve li su njezine? Povjetarac ih prikrije smeđim pramenom kose. Samo da priđem bliže. Uklanja kovrču s lica sitnim rukama. Izgledaju nježno... poput mjesecine. A oči? Imaju li crnu iskru? Još malo. Ne dišem.

Djevojčica je povlači za ruku, kamenčić joj je u sandali. Spušta pogled na djevojčicu.

Prolazim pokraj nje.

Kakve li su bile njezine oči? Nisam ih vidio. Što ako je imala crnu točku u desnom oku?

Zašto je nisam zaustavio? Upitao - je li danas jesen?

Možda zbog mjesecine.

Zašto je sresti sada? Da bismo se čudili minulim godina? Ostaviti dušu u srcu paviljona, ispustiti dah u krošnju javora...

Bi li me prepoznala? Osrvnula se za davnim zelenim očima? Očima koje traže... Tragajućim očima za crnom iskrom.

Škripnja teških vrata zatvori me u svježinu hodnika Gradske vijećnice.

Da sam tada sjeo u onaj vlak... Primio je za ruku i rekao da želim život provesti s njom, da ne odlazim bez nje... Želio sam to, želio sam...

Mjesecina...

Vadim kamenčić iz kćerine sandale. Zvono s Crkve svetog Nikole oglasilo je podne. Pod suncobranom na Zrinskom trgu zasvira davna melodija. „Desert Rose“. Osrvnem se.

Škripnjom se zatvore teška vrata Gradske vijećnice.

– Mama, što znači „desert rose“?

– Pustinjska ruža.

- Što je pustinjska ruža?
- To ti je, djevojčice, ruža koju je teško naći.
- Zašto ju je teško naći?
- Jer je jako rijetka i neuobičajena.
- Rijetka je kao crna točkica u maminom oku, znaš.
- Da sine, kao točka u mojem desnom oku.
- A kakve je boje ta ruža, ha mama?
- Zelene.

Nikolina Sabolić rođena je 1982. u Koprivnici. Završila je Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i stekla zvanje prof. hrvatskoga jezika i književnosti i slavistike i dipl. bibliotekar. Radi kao stručni suradnik školski knjižničar u Osnovnoj školi „Đuro Ester“ Koprivnica.

„Užitka u čitanju priča sjećam se od najranijih dana. Moji prvi pokušaji pisanja nagrađeni su u osnovnoj školi. Mladim članovima našega društva, koji polaze Osnovnu školu „Đuro Ester“ u Koprivnici, pokazujem put do dobre priče, dobre knjige, znanja i kulture. Na putu slučajnosti života pružit ću ti ruku – misao je koja me vodi.“

KOPRIVNIČKI NOKTURNO

Ivica Barać

Jedan se mješanac bezidejno vukao Svilarskom, kao da su sve muke ovog svijeta baš na njegovim napačenim leđima. Dotjerana gospođa na biciklu samo ga je ovlaš odmjerila, u strahu valjda da ju taj, kako je pomislila, traljavi cucak ne bi slučajno primijetio.

Skrenula je zatim pogled na ženu za stolom terase zatvorenog kafića, ostavljujući ofucanu životinju iza svojih ogromnih leđa. Podigla je debelu ruku, jedva napola i nevoljko joj mahnula. Njezino čelo i obrve nisu mogli sakriti da je to učinila radi reda i da, zapravo, tu ženu s valjanim razlogom ne može smisliti. – Mogla je i ona meni barem mahnuti. – pomislila je, uputivši još jedan, sada zazoran pogled u osobu koja joj očito uzvraća samo mrtvim očima.

– Bok, ja sam... – čulo se s druge strane, od poznatog mu ženskog glasa.

On je šutio, namjerno. Ona se uplašila, jer nije znala što više reći.

– Nena je... – izustila je ipak, sasvim bojažljivo, kao da ni sama ne vjeruje da se usudila pronaći ga u imeniku i stisnuti „zovi“.

On je odgovarao tišinom, snažnije nego riječima. Zrak koji je u savršenom ritmu gurao niz svoje nosnice, baš onako kao što je to radio pod starom hotelskom plahtom, parao je njezino srce. Na početku u nadi, nesigurna, sada je već bila uvrijeđena i ljuta što ga je uopće zvala. Svađali su se i psovali tako u tišini još neko vrijeme, sve dok on nije odlučio prekinuti nelagodu...

– Slušaj, ne mogu. Moram ići. – kao da joj je opalio još jedan daljinski šamar i nastavio je cipelariti na podu prekinuvši poziv.

Iza čoška neugledne straćare glavu je nakratko provirilo nesretno pseto. Zagledalo se iz daljine u njezinom smjeru i poručilo: – Pođi sa mnom, ljepše je u dvoje, makar i ovako. Njuška se zatim izgubila u susjednom dvorištu, a Nena je, kao i uvijek, ostala sama. Odlutala je mislima, da bi je trgnuo zvuk raštimanog kotača bicikla. Vozačica joj pokušava mahnuti, a ona se, ni uz

najbolju volju, ne može prisjetiti tko je ta žena. Nije joj više stigla uzvratiti pozdrav. Možda je i bolje tako.

Nije prošlo mnogo vremena otkako je uzela zadnjih 400 kuna s jeftinog drvenog stolića. Izašla je tad iz malene hotelske sobe s velikim životnim planovima. Zatvorila je vrata i krenula prema stepenicama koje vode u lobi, zastavši tek nakratko kako bi se još jednom pogledala u zrcalo. Na desnom ramenu smeđe bluze isticale su se dvije sijede vlasti, savršeno preklopljene jedna preko druge.

– Pokupit ću Saru i napokon idemo u Dubrovnik. – pomislila je, promatrajući poznatu osobu u odrazu kako otpuhuje dlake s ramena i zameće posljednje tragove ne odveć posebnog života. Prenaglašeni vonj jasmina, skupog francuskog parfema koji je dobila za rođendan, njezin je posljednji pozdrav skučenim hotelskim hodnicima. Sišla je niz stepenice u predvorje i mahnula ženi na recepciju koja se svim silama trudila ostati budnom. Dragi je već bio naručio taksi koji ju je, kao i uvijek čekao niz cestu, dvjestotinjak metara dalje kod zgrade suda. Ona se ovaj put samo okrenula i pošla u drugom smjeru.

– ...na stravičnome putu što vodi u ponore ja hoću da ostanem sam. – ponavljala je mjesecima, a nije se mogla nikako prisjetiti gdje je to pročitala.

– Moja mama je lijepa, visoka i mršava. Ima čak 30 godina i radi u Podravki. Najviše volim kad se zajedno igramo i razgovaramo. – selektivno je ponavljala rečenice iz dnevnika koji je pronašla prije nekoliko mjeseci; u jednoj kutiji, zaboravljenoj u staroj djevojačkoj sobi na periferiji grada. Sara već 20 godina nije ta djevojčica, a njezin otac dugo nije samo njezin. Ostala joj je samo majka, iako je znala da ju je ona, na granici ludila, svim silama pokušala gurnuti u njegove ruke. Oca nikako nije htjela dijeliti s nepoznatim ljudima pa ga je pustila neka ide. Sara je prihvatile gradski kućerak koji joj se nikad neće učiniti domom.

– Bok mama, nisam se stigla ranije javiti. Radim dvije smjene u komadu, ludnica je s ovom koronom i ne znam hoće li nas pustiti na godišnji. Vidjet ćemo se u srijedu pa budem znala točno kad idemo. Ima kaj novoga? – natirkala je prije puta na posao i poslala joj SMS.

– Znaš, moja ti je Sara luda za onom serijom kaj se snimala u Dubrovniku. Ja sam još kao klinka trebala sa starcima dolje, al' se tata razbolio pa je sve propalo. – priča Nena u parku negdašnjoj školskoj kolegici koja je na odmoru u rodnom gradu s austrijskim suprugom, pokazujući joj na mobitelu Sarine nove fotografije iz bolnice, pa neke sa šetnje obližnjom Crnom gorom, pa zajedničkog ludiranja u koprivničkom paviljonu.

– Baš me strah. Ni ne gledam televiziju jer se samo žirciram. Sara, znaš, radi na odjelu i svaki dan joj dolaze bolesni za koje ni'ko ne zna jesu zaraženi ili ne. – nastavlja ona, a njezina Austrijanka klima glavom i povlači svoju živčanu pekinezerku Šaci za povodac.

– Viš, meni u Osterajh su govorili da kaj idem u Hrvatska, da neću moći natrag. Dobro da smo u penziji pa nije problem. – odgovara šulkolegica, koja zapravo nema ni dana radnog staža.

Njezin je suprug još prije deset godina stradao na poslu, pokupio masnu odštetu i sad uživaju na činjenici da mu je stroj povukao cijelu desnu šaku – odvjetnici će kasnije dokazati – greškom poslovođe. No, to su detalji koje Nena, pa ni Koprivnica, naravno, ne moraju znati.

– I, tak. Nama ti je želja otići u Dubrovnik. Sad se poklopilo da možemo i samo se nadam da se ovo s virusom ne bude još zakompliciralo. – jadala se Nena i neprestano gledala na mobitel koji je već tri dana samo šutio.

– Samo nas dvije, u Dubrovnik! – bila je njihova mantra koja je kratila sumorne zimske dane. Neni je nekako bilo lakše prihvatić dobro poznate, a opet tako strane klijente; znala je da će se jednog jutra ona i Sara probuditi na terasi s pogledom na zidine. Kći je znala kako joj majka dolazi do novca i skupe odjeće, jer to nikako nije mogla s mizernom mirovinom. Majčina se otpremnina već odavno istopila, najviše na njezin studij.

Jedne srpanjske zore, kad se vraćala iz noćnog izlaska s društvom, sasvim slučajno je vidjela majku kako tetura iz hotela s poznatim koprivničkim poduzetnikom; formalno mirnim obiteljskim čovjekom koji je više od svega volio plaćati noćna druženja ženama koje ne nose njegov prsten. Sara je povezala mnoge dotadašnje detalje i crtice, no kako je i što je otkrila nikad joj nije rekla. Nena je tek kasnije, iz prijekornog pogleda kćeri, tijekom jedne od mnogih rasprava o novcu, shvatila da više ništa ne mora govoriti i da je sve rečeno.

– Volim te, mama. – bile su to najiskrenije tri riječi koje je Sara uputila Neni u svom životu, iako je takvih „volim te“ bilo poprilično mnogo.

– Subota, 23:00. – pročitala je SMS poruku s potpisom „Dragi“.

Ušetala je na štiklama, sa svojih 177 centimetara i desetak na peti. Njezina gusta crna kosa, preplanuli ten i znatno pretjerana šminka zaustavljali su u trenu kavanske razgovore nadobudnih studenata i sredovječnih muškaraca. Pred njezinim beskonačno zelenim očima mačo veličine doživjele bi trenutnu regresiju u vrtičko vrijeme; njihove žene samo su htjele da te oči, savršene noge i grudi ne postoje. Nena je imala tek 50 i koju godinu više.

– Slušaj. Oprosti... – dočekao ju je Dragi na vratima hotelske sobe, priznavši da nije znao hoće li doći nakon što ju je posljednji put, valjda, onako uvrijedio.

– Reci, da idem dalje svojim putem. – kazala mu je, a on ju je odlučno, a opet nježno povukao za ruku u sobu i zatvorio vrata.

Izvana kao stijena, iznutra brod od papira; tonula je u obećanjima i slatkim riječima. Ona se zaljubila, on je to savršeno znao. Rastava, oprosti, neću više, samo ti i ja, odbijali su se od zidova sobe kao u kakvom beskonačnom skvoš meču ravnopravnih suparnika. Ona se uvjeravala da je ljubav uistinu obostrana i da obećanja neće nestati poput njezinog karaktera.

Iduće jutro otvorila je oči, a sunce joj je bolo još pospane vjede. Druga strana kreveta bila je neuredna i prazna. Odmah se razbudila. Okrenula se prema ormariću kao i svakog takvog jutra, a tamo je stajala tek napola ispijena čaša crnog vina i pored nje papirić. Usne su se razvukle u osmijeh. Uzela je komad papira, a na njemu je pisalo: – Jutro. Volim te.

Posegnula je za telefonom i bez razmišljanja nazvala Saru.

– Bok. Gdje si? Možemo se naći na kavi?

– Evo, baš idem s noćne, 'ajde jedna brzinska u centru. – odgovorila je kći.

Lišće je prekrilo Nemčićevu, budio se još jedan sunčani listopad. Mirisale su prve kave. Pospana Koprivnica spremala se za novi dan.

– Pa dobro kaj si tak sretna, kaj je bilo? – pitala ju je kći dok je konobar nosio dvije produžene.

Sara je znala za Dragog i nije bila najsretnija majčinim djevojačkim leptirićima.

– Pa je l' opet? Pa koliko puta te je zajebao?

Nena se nije dala, pokušala se opravdati...

– Rekao mi je napokon da me voli!

- A, je? Je li bilo iskreno? – bocnula ju je kći.
- Pa ne znam, napisao je na papiriću, ostavio je da vidim dok se probudim...
- Znači, toliko te voli da ti to ne može reći izravno? Super. Čovjek s pimpekom, ali bez muda.
- cinično je predbacila Sara i odmah pognula glavu.
- Oprosti, mama. To je tvoj život. Znaš kaj ja mislim o tome...
- Sara, pusti sad to. Dubrovnik, samo ja i ti... Ha? Kaj veliš?
- Dubrovnik, samo ti i ja mama.

- Ponavljam, mjere stupaju od ovog vikenda. Uvode se propusnice, a putovanje izvan granica jedinica lokalne samouprave nije dopušteno. Samo ako se držimo epidemioloških uputa možemo pobijediti ovaj virus. – govorio je sijedi čovjek, sijede brade, dok su novinari uporno pokušavali doznati nešto više postavljajući jedna te ista pitanja.
- Mama, ne mogu nikamo. Ne daju nam na godišnji, barem ne ovaj i idući tjedan. Nadam se da će se popraviti do travnja. – pisala je Sara majci u poruci.
- ...na stravičnome putu što vodi u ponore ja hoću da ostanem sam. – ponavljala je u sebi, ali se nikako ne bi mogla prisjetiti tko je autor.

Dragi se već neko vrijeme nije javljaо, a Nena nije bila jedna od onih koje će ga tražiti na adresi. Potrošila je tjedne razmišljajući i uvijek joj je zaključak bio jedan te isti: – Ako ne možeš reći u facu, nemoj trošiti papir.

To joj je i Sara rekla, ali ona ju tad nije razumjela.

- Ha! Teta Goga! – sjetila se Nena gospođe na biciklu. Pa to je njezina profesorica iz srednje. Oduševljenje je odmah splasnulo. Došlo joj je u glavu da ta žena živi kuću do njezinog bivšeg klijenta. Nesretnik je ostao bez doma nakon što mu je supruga saznala da je plaću trošio na slatke strasti i kocku. Nena je s njim bila tek nekoliko puta, a iako njegova supruga na nju uopće nije sumnjala, tete Goge čini se nisu toliko bedaste.

Nad Svilarskom se polako spuštao mrak, a pseta već odavno nema. Teta Goga već je bila umočila umorne noge u vodu sa solju. Dragi se kod kuće prepirao sa sinom koji će pasti još

jednu studentsku godinu, dok mu je supruga jecala u sobi, čitajući poruke na službenom mobitelu. Austrijanka je zaspala sa živčanom Šaci, dok je njezin suprug pakirao kofere za povratak u *libling Osterajh*. Nenin mobitel je pustio zvuk.

Vidjela je tek da piše „Sara“ i prvi dio poruke: – Bok mama, nisam se stigla ranije javiti... Nije otvarala poruku, samo je uzela mobitel i pospremila ga u torbicu. Nenina silueta već je polako nestajala prema Kolodvorskoj, ususret suncu koje se uskoro spremava na počinak. Nije bilo nikoga da vidi njezin posljednji koprivnički pozdrav s potpisom.

Sara je, umorna od još jedne duple bolničke šihte, otvarala vrata kućerka koji nikad nije zvala domom. Osjetila je da je neka drukčija, sveprisutna praznina ispunila baš svaki kut i počela joj se uvlačiti pod kožu. Pogledala je na mobitel, a njezina poruka od jučer još uvijek nije bila otvorena; ormari nisu ispraznjeni, u vešmašini je ostala oprana odjeća, a komad mesa pripremljenog za večeru već se triput odmrznuo i pošteno usmratio kuhinju.

– Mama! – odsjekle su joj se noge.

U primisli joj je bio rujan 2013. kad je vjerovala da ju je vidjela zadnji put i kad je po nju morala na odjel zbog tko zna koliko progutanih tableta; dežurni liječnik rekao je barem 60-ak. Sara je zvala jednom, dvaput, pet puta. Ništa. – Broj koji ste birali nije dostupan.

Skrenula je pogled prema frižideru i vidjela poruku ispisanu na poleđini papira za jamb.

– Dobila sam propusnicu. Otišla sam u Dubrovnik. Jebite se. Voli te mama!

Sara je čvrsto stisnula komad papira i primaknula ga nosnicama, kako bi još jednom, nakratko osjetila miris prenaglašenog jasmina u skupom francuskom parfemu koji joj je dala za prošli rođendan.

– Mama... – odahnula je i krenula baciti smrdljivo meso prije nego li će leći u krevet, čuvajući zgužvanu poruku uz uzglavlje.

Posljednje zrake sunca peglale su kroz stražnji prozor bore na njezinom umornom, ali napokon zadovoljnem čelu; Podravkini silosi izgubili su se u daljini. U dvorištu seoskog zdanja koje je nestajalo za autom, nabrijana džukela natezala je za krilajadne kokoške. Prije nego li će sklopiti i desno oko, a beskonačno zelenilo utonuti u spokojan san, otključat će zadnju ladicu sjećanja i šapnuti odrazu u staklu, kao da je to jedino što tu večer mora znati...

– ...Ujević. Jebeni Ujević.

Ivica Barać rođen je 1981. u Koprivnici. Završio je elektrotehničku školu u Varaždinu, smjer tehničar za računalstvo. Studira novinarstvo na Sveučilištu Sjever. Radi kao novinar i izvršni urednik u Podravskom listu/Podravski.hr.

„Novinarstvom se bavim od 2002. godine. Iskustvom svaki novinar pokušava, manje ili više uspješno, dati svoj potpis kroz njemu svojstvenu naraciju i na tome graditi biografiju. No, novinarstvo se bavi čvrstim činjenicama, a autora možete upoznati samo kroz spomenutu formu. Proza je više od samog prepričavanja neke stvarne ili izmišljene priče; njezina kvaliteta ne svodi se samo na umijeće naracije. Ona u sebi uvijek nosi određenu poruku, ali i priču o samom autoru, koja se manje ili više očituje negdje ‘iza’ teksta; no, uvijek je prisutna.“

LJUBAV U KOPRIVNICI U VRIJEME KORONE

Zoran Odžić

I. PRIJE POČETKA

2019.

U Kini je otkriven novi soj koronavirusa.

2020.

Koronavirus je još uvijek u mnogočemu bio zagonetka. Počeo se širiti ostatkom svijeta. Sve države proglašavaju izvanredno stanje.

2021.

Na Zagrebačkom velesajmu, prilikom održavanja međunarodnog sajma knjiga, koronavirus mutira. Na Interliberu Michel Houellebecq predstavlja novi roman, zato mutirani koronavirus dobiva nadimak Houellebecq. Prenosi se ugrizom.

Ljubitelji knjiga pretvaraju se u zombije, teturaju naokolo i šire zarazu.

2022.

Epidemija apokaliptičnih razmjera pomela je Zemlju. U nekoliko mjeseci civilizirano društvo se raspalo. Diljem planeta vode se ratovi protiv zombija.

2023.

Civilizacije kakvu smo poznavali više nema.

II. ŽIVI MRTVACI

Koprivnička meteorološka stanica 19. prosinca 2023. godine u 16 sati bilježi temperaturu zraka od minus pet stupnjeva Celzija.

Pada gusti snijeg.

U Stožeru civilne zaštite, smještenom u objektu poznatom kao robna kuća, proglašen je prestanak opasnosti. Zombiji, koji su napali oklopljeni bibliobus, ubijeni su. U akciji spašavanja sudjelovala je tinejdžerica Julija C., ubojica zombija. Po povratku prima pohvale, a onda je zapovjednik zove u ured.

U improviziranom uredu zrak je vonjao po pljesni i trulom drvetu. Fluorescentno osvjetljenje treperi u nepravilnom ritmu. Zapovjednik Rajko R. bulji optužujućim pogledom u sitnu plavušu prćastog nosa. Div duge sijede kose i neuredne brade odjenuo je crnu majicu s natpisom „WARNING: PLEASE DO NOT FEED THE ZOMBIES“. Izgleda kao neki zastrašujući brđanin iz horor filma koji proganja zalutale turiste.

- Julija, ovoj zemlji treba više profesionalaca poput tebe.
 - Hvala.
 - Ostaješ fokusirana i kad je na nišanu neko poznato lice, bivši prijatelj ili susjed. No, danas... reakcije ti nisu bile u skladu s očekivanjima.
 - Ne znam...
 - Smatram to nedostatkom poštovanja.
 - Tko je...
 - Vozač bibliobusa!
 - Zbunilo ga je ono čemu je svjedočio?
 - Da. Nisi likvidirala posljednjeg zombija.
- Julija zubima skine kožnate rukavice bez prstiju. Gurne šake ispod pazuha da ih ugrije i kaže:
- Ne, nisam.
 - Tebi nikad nisam morao ponavljati da mete nisu žive.
 - Prije zaraze koronavirusom bio je...
 - Tko?
 - Moj dečko... Romeo M. – reče ona zamuckujući.
 - Tvoja je dužnost vratiti stvari u ravnotežu.
 - Promatrala sam ga kao čovjeka. Kao svjesno, osjećajno biće.

- Mogao te pojesti. Bez ikakve svijesti o tome tko je bila ta osoba koju jede.
- Shvatila sam, ako ga ubijem, nikad si neću oprostiti.
- Voliš li ga još uvijek?
- I previše, bojim se.
- On sigurno više nije...
- Što nije?
- Zaljubljen u tebe.
- Moram razgovarati...
- Zadnji psiholog pojeden je prije tri mjeseca.
- Mogu li s vama?
- Hm.
- Nemam više nikoga...
- U redu, kada ste se upoznali?
- Prije dvije godine, na književnom festivalu Galovićeva jesen. Spojio nas je interes za poeziju. On je pjesnik. Pisao je divne stihove... poput Willa.
- Will?
- William Shakespeare. Valjda ste...
- O, da, čuo sam. Nekako mi je uvijek bio bliži Charles Bukowski.
- Ozbiljno?
- Susret s Bukowskim može ti promijeniti život.
- Romeo je zapravo bio reper.
- Likovi koji sipaju šarmantno opscene rečenice... To nije poezija ni pjevanje – prezrivo je otpuhnuo Rajko. Kresne šibicu i upali kubansku cigaru.
- Ljubomorni ste?
- Nasmijavaš me. Zaljubili ste se, pretpostavljam, čim ste se ugledali. Trenutna čarolija, ha?

– Na prvi pogled, nakon... 48 sekundi! Bio je to mističan doživljaj. Otkrio mi je svoje srce u rimovanim stihovima, a naši izlasci... sve je moralo biti savršeno, kao u Kubrickovom filmu.

– Po mnogo čemu je, znači, bio poseban tip. – kaže Rajko i glasno zijeve.

– Bio je karizmatičan...

Izraz lica joj se promijenio.

– Julija, ono što je bio sad je mrtvo. Sve što je postojalo među vama nestalo je. Njegovo istrunulo srce ne pumpa krv, a tvoje je...

– Slomljeno.

– Htio sam reći da je divlje lupalo, danas, kad ste se sreli.

– Vjerujem, usprkos svim dokazima, da još može osjećati.

– To više nije dečko kojeg možeš držati za ruku. Pustiš li ga blizu sebe, sažvakat će ti meso i ispljunuti kosti. Zombiji jedu nepristojno, bez vilice i noža.

– Njegove oči još su uvijek privlačne...

– Sve je to lijepo, na neki morbidni način, ali on je hodajuće truplo. Trebao bi biti dva metra pod zemljom.

– Nije službeno mrtav.

– Nije, ali ne piše ni pjesme.

– Nemojte se sprdati s njim.

– Možda je bio zgodan, ali danas može biti samo... maskota groblja!

Rajkov rokćući smijeh išao joj je na živce.

– Pokušavate biti duhoviti? Vrlo zrelo od vas. Ne razumijete da je to...

– Djetinjařija.

– Ljubav!

– Ljubav nije kao u filmovima. Ima rok trajanja, obično kratak, ono kad se istroši sva znatiželja...

– Išli bi jedno drugom na živce?

- Da. U osnovi je riječ samo o kemijskim procesima.
 - Vama su otupjeli osjećaji. Vi ste emocionalni bogalj!
 - Niste kompatibilni ni na koji način.
 - Nesumnjivo, ali...
 - Nespojivi ste. Romeo više ne koristi mozak.
 - Koliko mozga vi koristite?
 - Logično je u tvojoj dobi da vjeruješ u pravu ljubav. Prilaziš joj bez predrasuda, jer ne shvaćaš dimenzije problema.
 - Njegov osmijeh je...
 - Zarazan. Doslovno. – upao joj je u riječ.
 - Ako je ovo trebala biti šala, nije mi do smijeha.
 - Romeo je ljudožder, moraš se priviknuti i živjeti s tim. Sugeriram sljedeće: kad vidiš to žgoljavo i smrdljivo govno... napravi mu rupu u čelu.
 - Neću.
 - To je naređenje.
 - Neću!
 - Samo mrtav zombi je dobar zombi. Kraj diskusije.
 - Vi ste vreća sala! A alkohol će vas učiniti mrtvim još za života.
- Glas joj drhti.
- Rajko iz slabo oprane čaše ispija pivo od koprive i kaže:
- Pivo... najbolja stvar nakon otkrića vatre. Pijem radi povezivanja sa samim sobom. Dobar način da ojačam duševnu stabilnost jer sam vidio razna luda sranja. Neke situacije te natjeraju da se zapitaš nalaziš li se u predvorju pakla. Ne želim se suočiti s ovakvim svijetom trijezan.
 - Nije me napao jer je shvatio tko sam ja... Zastao je, okrenuo se i otišao. Taj je trenutak za mene bio dragocjen.
 - Vjerojatno nije bio gladan.

- Mislim da u svom mrtvom srcu još može pronaći istinskih osjećaja za mene.
- To nije realno očekivanje.
- Ne mogu istjerati iz glave ono što sam vidjela.
- Dečko, ne baš svjež, zaokupio ti je misli. – reče Rajko s gađenjem.
- Nije mrtvac, nije!
- Nije?
- Ne znamo što su oni, uopće ih ne poznajemo... Naš nas strah ograničava u tome.
- Golupčići... Držim da je to s Romeom komedija.
- Ne, tragedija!
- Imaš nesavladiv problem. Zabranjen je svaki kontakt...
- To otuđeno biće bilo je čovjek. Još uvijek je bolesno i nepotpuno ljudsko biće. – nadurila se Julija.
- Koliko ja mogu prosuditi, radi se o živom mrtvacu. Zauzdavanje želja i emocija je nužno za preživljavanje.
- Da, zapovjedniče, doba udvaranja je iza nas...
- Ljubav više odavno nije motiv za herojska djela. Svako će te pretjerivanje poslati u smrt.
- Podsjecam vas da imam š-e-s-n-a-e-s-t godina!
- U ovim si godinama posebno ranjiva.
- Možda, nacvrcani, ali ne trebam uputstva za preživljavanje.
- Oslobodi se zabluda, nije to baš puno bodova u tapiseriji života. Na početku si životnog ciklusa.
- Pogađam sve što naciljam, a vi ste stari, jednoruki i beskorisni. Vječito sjedite na kauču... Toliko ste se udebljali da ne biste osjetili ni metak u guzici. – reče Julija napuklim glasom.
- Istina. Uspješna si u poslu gdje vladaju muškarci. Posvuda je opasno, ali nije kraj svijeta... Zapravo jest, ali u ljudskoj je prirodi da se moramo nečemu nadati. Trebamo štit od besmisla. Moj štit je strip „Dylan Dog“... No, no, nemoj plakati...

Rajkov je ton postao mekši, gotovo nježan, a Julija je povikala tako da joj je slina prštala:

- Sjebani ste u glavu kao nitko!
- Svi oko mene su dehumanizirane osobe.
- Pokušajte ponovo pronaći ljudskost u sebi. Mi ne razumijemo što zombiji stvarno proživljavaju.
- Pa oni su mrtvaci otvorenih očiju!
- Prava ljepota nalazi se u nepotpunom i nesavršenom. Ionako sam vidjela samo njegove tople zelene oči, kao da je cijelo tijelo nestalo.
- Neke stvari moraju biti pokopane. Doslovno.
- Možda je dio njegovog mozga ostao netaknut.
- To je mit. Ako mozak ne radi, lišeni smo smisla postojanja.
- Kruže glasine...
- Snizi očekivanja. To nije Romeo kojeg si poznavala. Gotovo je...
- Prave ljubavi su vječne, ne samo u književnosti.

Ironično nakrivljene glave, Rajko reče:

- Ljubav je bajka za budale.
- Bukowski?
- Da. Na temelju jednog pogleda zamišljaš budućnost i vidiš fantazije, no ako ga pustiš blizu, naudit će ti.
- Neće, mi smo srodne duše.
- Kako da ne!
- Ponekad mali znakovi poručuju velike stvari, a to ovisi koliko vam je srce otvoreno.
- Što tebe zapravo muči?
- Osjećam se krivom što sam živa, a on...
- Nije.

– A cjepivo? Mogli bismo ponovo plesati zajedno.

Rajko je dovršio cigaru. Zgnječi je nogom i reče:

– Nisi prva kojoj je to palo na pamet. Tamo na polici, pored stripa „Živi mrtvaci“, u staklenki formaldehida čuvam svoju šaku, kao podsjetnik da je suosjećanje znak slabosti. Moj prijatelj Zoran O. i ja bili smo zatvoru, zbog krađe stripova. Bilo nas je troje, ali samo su nas ulovili. Pustili su nas ranije, kako bismo sudjelovali u uličnim borbama. Neki su poludjeli od straha, a mi smo rasturali zombije s osmijehom na licu.

– Aha, dobili ste Warholovih 15 minuta slave. Žao mi je što nisam upoznala Zorana, čula sam da je bio *cool*, poput nekog lika iz Tarantinovog filma.

– Bila mi je čast poznavati ga. Jednom smo se jedva izvukli iz smrtonosnog kaosa... ono, borba epskih proporcija, ali on je ugrizen. Morao sam biti odlučan, no poput mnogih i ja sam okljevao. Mislio sam da mogu kontrolirati stvari. Gledajući retrospektivno, najgluplji trenutak u životu. Kad me ugrizao za prst, pribrao sam se i učinio sam ono što je bilo potrebno. Prestao sam ga tješiti i tapšati...

– I?

– Zatukao sam ga čekićem. Nikad neću zaboraviti taj hrskav zvuk. Kako se Houellebecq... kako se koronavirus ne bi proširio, sjekirom sam amputirao ruku. Bez anestezije. Takav je život, treba biti spremna kada stvari krenu naopako. Zoran je bio pisac s mud... pisac teške kategorije. Nekoć je dobio nagradu za priču „Zen i umjetnost ubijanja zombija“. Predvidio je svoju sudbinu i sve ovo što se dogodilo! U knjižnici mu je uručen poklon-bon za knjige. Prodali smo ih na Jesenskoj tržnici knjiga i napili se u Artu...

– Pouka priče?

– Živimo u svijetu gdje nije dobro da se vežeš za nekoga jer ga lako izgubiš.

– Mi nismo prekinuli, tako da smo, na neki način, još uvijek u vezi. Možda je glupo da...

– Jako glupo. Nije mudro dati oduška osjećajima.

– Bez njega, što je život bez Romea...

– Ostavi prošlost iza sebe.

– Može li se pobjeći od vlastite prošlosti?

- Jaka si ti... Zahvaljujući znanosti znamo da je njegovo stanje...
- Neizlječivo.
- Da zaključimo, vaša ljubav više nije moguća.
- Znam. – složila se bezvoljno.
- Razvedri se, živa si.
- Tako mi nedostaje...
- Meni nedostaju vožnje bicikлом. Negdje, u ne tako dalekoj budućnosti...
- Ja...
- Možeš ići.
- Na zapovijed.

Rajko pogledom isprati Juliju.

Prije nego što je zaspao, čitao je roman „Lolita“.

III. JULIJA I ROMEO

Kad je Julija legla u krevet, uspomena na Romea vratila joj se svom snagom. Obuzeo ju je osjećaj krajnje samoće i nemira od kojeg nije mogla pobjeći. U sebi je osjećala prazninu koja je težila za ispunjenjem. Željela ga je ponovo dodirnuti, pomilovati, ali on luta bez cilja, liшен stvarnih interesa i životnih planova.

Tiho je plakala, a onda je zaklopila oči, s nadom da će je snovi odvesti na neko dobro mjesto.

Kad se probudila bilo je još mračno.

Oči je peku zbog premalo sna. Odbacila je svu logiku i zdrav razum, ide potražiti Romea. Možda ga nađe na Lenišću, tamo je odrastao. Odjenula se (traperice na tregere i ispranu vojničku jaknu) i uzela skraćenu dvocijevku.

Počelo se daniti.

Izlazi van.

Snijeg joj seže do koljena. Nebom su kružila jata vrana. Zasljepljuje ju bjelina, šiltericu spušta nisko na oči. Hoda Ulicom hrvatske državnosti, pod nogama joj škripi snijeg. Sve se čini tako normalno, nigdje nikoga. Prolazi pored razbijenih izloga trgovine dm i zapaljenog poštanskog ureda.

Preko trga se protezao natpis „BOŽIĆNA BAJKA“. Snježni pokrivač prekrio je drvene kućice i klizalište. U njoj se bude uspomene na djetinjstvo.

U periferno vidno polje uđu joj dva zombija u različitim stadijima raspadanja.

To su Darko J. i Petar L.

Lupaju po vratima knjižnice neskladnim i grčevitim pokretima, kao da su sastavljeni od dijelova koji nemaju veze jedan s drugim. Zombiji imaju djelomično sačuvano pamćenje i ponavljaju radnje koje su činili ranije. Oni su zadržali nejasnu svijest o tome da su radili kao knjižničari.

Kad su je nanjušili, kao da su se probudili iz transa.

Nespretni su u dubokom snijegu. Posrću, prave teške i usporene korake, kao da su im noge prikovane uz tlo.

Sjetila se da nije vratila romane „Norveška šuma“ i „Pleši, pleši, pleši“. Haruki Murakami njezin je omiljeni pisac.

Zbog slijepljene kose i lica boje pepela, Petar je neprepoznatljiv. Odjeća mu je prljava i skorena od blata. Ruke su mu visjele sa strane, a ramena nekontrolirano trzala. Bez naočala vidi samo obrise. Kreće se kao da jaši nevidljivog konja. Sve njegove misli usmjerenе su na jedan cilj. Nepodnošljiva glad tjera ga da misli na hranu.

Darko izgleda kao da ga je kljucao lešinar. Pun je rana, a oči su mu neprirodno iskolačene. Njegova usta, iz kojih se cijedila mješavina sline i krvi, otvaraju se kao da će reći: – Julija, moraš platiti zakasnину. Uz vidan napor da nešto kaže, izustio je samo: – Aarrgh!

Pušta ih sasvim blizu, na pet metara. S grčem u želucu, ne gledajući izravno u njih, povlači okidač.

BUM! BUM!

Brzim trzajem izbacuje crvene patronе.

Nesretnici to nisu zaslužili, ali nema izbora.

U parku je jedan zombi, potaknut pucnjevima, počeo ispuštati prodorne disonantne krikove.

Možda je to Romeo, pomisli. Polako kreće u smjeru glazbenog paviljona.

Na njezinu radost, Romeo je sjedio na NJIHOVOJ klupi. Srce joj se ispunjava nadom.

Oprezno mu se približi i, bez naglih pokreta, sjedne pored njega. Drhtala je od uzbudjenja.

– Prepoznaješ me, zar ne?

Romeo ukočeno gleda ispred sebe.

Pun je porezotina, čireva i gnoja, na nekim mjestima mu se otvorila koža i vidi se mišićno tkivo.

Natečeno lijevo oko bilo je zatvoreno, a lice mu je bilo uništeno i razderano.

Fizički je oslabio, ističu mu se pršljenovi kralježnice. Majica „FEST JAZZA“ za dva broja mu je prevelika.

Više ne pobuđuje simpatije, ali posjeduje neku svoju tajnovitu privlačnu silu. Julija nije marila kako izgleda. U blijedožuto lice, ledeno hladno na dodir, utisne poljubac i reče:

– Volim te.

I ja tebe volim, nije čula.

Romeo nije reagirao.

– Hm, ne shvaćaš što ti govorim...

Pokušala je zamisliti što on vidi, što on osjeća.

Bilo bi pametnije, a možda čak i mudro da se vrati nazad.

Plan B, pomisli ona.

U uši mu stavi slušalice.

– „Slave to Love“... Pjesma iz filma „Devet i pol tjedana“. Sjećaš se revije kulnih filmova u Kinu „Velebit“?

Gleda u njega u nadi da će uhvatiti i najmanju reakciju koja bi svemu dala smisao.

Ostao je u istoj poziciji nekoliko sekundi, a onda okrene glavu i pogleda izravno u njezine oči. Vidjela je kako mu se kutovi usana šire u nešto nalik na osmijeh. Otvara usta, kao da pokušava

izraziti nešto neizrecivo, ali protisne samo neartikulirani jecaj. U tim naizgled mrtvim zelenim očima formiraju se mutne suze.

Julija je, ne htijući, kriknula od radosti i nije mogla prestati. Ponovo se, nakon dvije godine, osjećala sretnom.

Stigla je do križanja u svom životu.

– Romeo, o Romeo! Lijepo mi je ovako sjediti s tobom. Srodne duše, a svaka sama u svojem svijetu. Samo je jedan način da budemo zajedno, moram ti dati dio sebe. Ništa ne može stati na kraj čistoj ljubavi. Hajde, učini to.

I učinio je.

Prvo je mislila da je ljubi u vrat. Bila je pod tolikim šokom da nije osjetila bol. Romeo je žvakao komad mesa svojim čeljustima.

Izraz volim te do smrti dobio je novo značenje.

Julija zatvara oči i prepušta se. Virus se polako širio krvnim sudovima i tkivima, cijelim njezinim bićem.

Možda je ovo bio čin privremenog ludila, a ne ljubavi, prolazilo joj je kroz glavu.

Oči joj se zamagle, u ušima joj šumi. Osjetila je vrtoglavicu, a onda i žestok nagon za povraćanjem. Prolazila je, poput leptira, kroz radikalnu preobrazbu.

Obuzima je luđački smijeh.

Virus joj je u živčanom sustavu, pustoši joj sjećanja u mozgu.

Uskoro će Božić, bilo je posljednje što je rekla.

Diše sve teže, hropćući. Upravo je udahnula posljednji dah.

Gubi svijest.

Sve postaje crno.

Kad je ponovo otvorila oči, u nju je usađena nezasitna želja za ljudskim mesom. Nepodnošljivi grčevi od gladi prožimali su joj tijelo.

Stvrdnuta crna rana krasila joj je vrat.

IV. LOV

Dvadeset i osam dana kasnije, fotograf Nikola W. je na klupi u parku ugledao dva zagrljena zombija i malog snjegovića. Obasjani su mjesecinom punog mjeseca pa je radio savršene fotografije. Kad su zombiji, držeći se za ruke, krenuli Frankopanskom ulicom, pratio ih je na sigurnoj udaljenosti. Ponijela ga je profesionalna radoznalost i nije uočio da su usporili korak.

Strast prema fotografiji koštala ga je života.

Romeo je, kao pravi džentlmen, Juliji prepustio najbolje dijelove tijela.

V. ŽIVOT POSLIJE APOKALIPSE

2026.

Pokrenuta je proizvodnja cjepiva.

2029.

Podravski list objavljuje fotografije Nikole W.

Kad je vidio naslovnicu novina, umirovljenik Rajko R. shvatio je da se snaga ljubavi mjeri onim što smo spremni izgubiti. Ušao je u Pivnicu „Kraluš“ i svima platio rundu pića. Živjela ljubav, ponavljao je, sav u suzama.

2030.

Nikoli W. posmrtno je dodijeljena Pulitzerova nagrada za fotografiju. Dokazao je da zombiji nisu mehanička i ravnodušna bića. Senzacionalne fotografije izazivale su dvije krajnosti, nekima su bile odvratne, nekima romantične, no nitko nije ostao ravnodušan.

2031.

Izglasan je zakon koji zabranjuje držati zombije kao cirkuske atrakcije.

2032.

„Šaren dućan“ objavljuje Rajkov roman „Julija i Romeo“.

2033.

U Domu mladih izvedena je predstava „Julija i Romeo“.

Premijeri prisustvuje Frederic Beigbeder jer prikuplja materijal za novi roman. Zadivljen je koliko daleko je Julija bila spremna otići zbog ljubavi. Večer provodi u društvu Rajka R. koji se nije složio s njim, da je ljubav kemijski inducirani oblik ludila. Zbog uništavanja inventara Podravske kleti uhićeni su i odvedeni na triježnjenje.

2034.

Prilikom održavanja Street Art Festivala, na zidu Galerije Koprivnica preko noći je osvanuo Banksyjev grafit: „Dva zombija u šetnji“.

2050.

Učenici iz povijesti uče o Juliji C. i Romeu M.

Njihova sudbina nije poznata. Tijela im nisu pronađena.

Bilješka o autoru objavljena je uz njegovu kratku priču *Ne možeš pobjeći*.

REZANCI S KEČAPOM

Ivana Norac

Mojoj sreći nije bilo kraja kada mi se otvorila prilika za honorarni posao. U oglasu je pisalo da se traži osoba za recenzije gradskih restorana zajedno s popisom poželjnih vještina i znanja. Upravo položih zadnji ispit, a do obrane diplomskog imam puno vremena. Odlučih da neću žuriti, rad je gotovo cijeli napisan pa će još malo koristiti studentska prava. Provedoh cijeli semestar učeći za stolom, od grada vidjeh samo put od kuće do sveučilišta. Provjerom traženih vještina i znanja i kratkom samorefleksijom zaključujem da sam sasvim u redu za prijavu, a u mom životu ionako nema previše toga uzbudljivog.

Cijelu godinu najzanimljivije u životu mi je bilo s ukućanima raspravljati tko je lani odsjekao onu ruku iz paviljona, a kada se objavilo da je uhićeni iz našeg susjedstva, svi smo kao poludjeli od sumnje i upiranja prstom, dok sve polako nije palo u kolektivni zaborav i nadu u pravosudni sustav.

U sjedištu tvrtke za recenziju nema puno kandidata i ispostavlja se da sam upravo ja ta osoba koja će dobiti posao.

Nakon uvodnog razgovora i treninga, vrijeme je za prvi dan. Veljača je prevrtljiv mjesec, pa se odijevam slojevito, a u ruksaku nosim i kišobran i dodatnu jaknu.

Put do prve destinacije je jednostavan. Uzbuđenje je veliko u mom želucu, jer mi je omiljeno jelo *pizza*, a prvi zadatak Pizzeria Grof.

Dolaskom na destinaciju, parkiram bicikl. Pogledam u korito naše rijeke Koprivnice koja je bila moj suputnik rutom do restorana. – Poželi mi sreću, rječice. – mislim u sebi.

Popravljam jaknu i uzimam sve potrebno za ulogu tajnoga kupca. U dah, izdah.

Sjedam za stol u ugodnom ambijentu restorana koji podsjeća na zaboravljeni vremena. Zasad mi se sviđa. – Skuliraj se, nema se tebi što sviđati ili ne, tu si na zadatku. – podsjećam se.

Dok čekam da mi se jelo pripremi, u glavi slažem popis na što sve trebam obratiti pozornost prilikom ispunjavanja izvješća. Kako se moje ponašanje ne bi činilo sumnjivim, a uzbuđenje je na nivou, uzimam knjigu posuđenu iz naše knjižnice (– Bolje da knjižničari ne znaju da je čitam

u blizu hrane i pića!) i nastavljam čitati. Do mojih nosnica dopiru božanski mirisi najukusnijeg jela na svijetu – a to je *pizza*.

– Izvolite, dobar tek.

– Hvala. – odgovaram i činim mentalnu zabilješku što će napisati u izvješću.

Ali, za sada, samo će uživati u hrskavoj korici, mekanom tijestu, savršenom umaku od rajčice (– Joj, samo da još malo zalijem, baš mi je ukusno!) i otopljenom siru – te tri komponente su, po mom mišljenju, kod *pizze* najvažnije.

Iskapih čašu, platih, zahvalih se i nekako odgegah iz restorana. Za danas je to to. Iako mi je pedalirati teže nego na dolasku, svježi zrak mi godi. Kod kuće će napisati izvješće i poslati nadležnim.

Elektroničkom poštom stiže novi zadatak iz kojeg se čini da je vrijeme za roštilj! Idealan obrok za lijepo predvečerje.

Do restorana Mia, koji slovi za najbolji roštilj u gradu, imam nekoliko minuta hoda, a svježe ožujsko vrijeme je okrepljujuće. Ponovo pakiram svoj ruksak, pozdravljam roditelje (– Hoću li se ikad odseliti?) i krećem u šetnju.

Postoji nekoliko ruta kojima mogu stići do tržnice gdje se nalazi restoran u koji moram doći, a ja se odlučujem za rutu Križevačkom preko Trga mladosti i, umjesto ulicom Antuna Nemčića pa okolo preko Zrinskog trga (– Moram vratiti knjigu, to će na povratku.), skrećem u Gradski park da presiječem put.

Lijep je dan i šteta je ne proći kroz mir kojeg nudi prastaro drveće. Pogledom na paviljon prolazi me jeza zbog prošlogodišnjeg zločina, ali park kao da je svoj entitet i kao da je sve to zaboravio. Parovi se drže za ruke i zajedno maštaju pod štitom drevnih greda (– Hoću li zauvijek biti bez ikoga svoga?).

Konačno na svom odredištu, sjedam za jedan od rijetkih praznih stolova, a od mirisa roštilja trbuh mi zavija. Toliko je sve primamljivo da se jedva odlučujem za jednu određenu stvar.

Ljudi prolaze u kolonama i lijepo je vidjeti da grad živi. Do kraja knjige ostalo mi je još nekoliko stranica, pa kao i na prošlom zadatku, uzimam je čitati, ovaj put do kraja.

– Izvolite, dobar tek. – podižem pogled s knjige i zavrти mi se u glavi.

Ispred mene je jedno biće toliko lijepo da više ne mislim na glad. Zaboravljam gdje sam, a u glavi vidim nas – vjenčali smo se, useljavamo se u našu kuću, zajedno pravimo večeru, igramo lovice u dvorištu, šetamo se s našom djecom u parku, brišemo suze radosnice na njihovim maturama, plešemo na njihovim svadbama, držimo se za ruke na našem trijemu dok nam unuci trčkaraju po dvorištu... Znam – želim da budemo zajedno bila ispred nas najsvečanija gozba ili rezanci s kečapom. U dobru i zlu, u zdravlju i bolesti.

– Halo? Ima li koga?

Trepnem. Gleda me tim dubokim očima kao da sam s Marsa.

– Izvoli, tvoje jelo. Dobar tek. – ponovno recitira, ali ovaj put kao da se smije. Spušta pogled.

– H-hvala. – nekako promucam. U mom želucu nema traga gladi. U isto vrijeme želim da ode i da ostane zauvijek. Totalna zbrka u mojoj glavi.

Naravno, odlazi, jer se stvara gužva.

Jedem, a jelo mi se topi u ustima – tekstura hrskavih krumpirića, sočno meso, začini, mirisi, ali ja ništa ne osjetim.

Srce mi udara, znojim se, ruke mi se tresu i nema mi druge dijagnoze osim da je to ljubav (ili onaj koronavirus o kojem se govori).

Bilo bi ludo da upropastim sve i buljim okolo u ljude dok mi se ne nađe na vidiku. Još luđe bi bilo da usput upropastim i ovu gažu s tajnim zadacima samo zbog ljubavi.

Plaćam i odlazim. Ne želim sresti pogled tih očiju pa se probijam kroz gužvu fokusirajući misli na izvješće koje moram napisati.

Kod kuće, za računalom, shvaćam da uopće ne vidim slova koja pritišćem na tipkovnici. Čitam tekst sa zaslona. Ima smisla, ali ja se ne sjećam da napisah ijednu riječ – toliko mi je um zaokupljen maštanjem. U trbuhu mi lete leptirići, a moje misli imaju jednaka krila.

Pritišćem „Pošalji“ i liježem na krevet. Nema smisla raditi išta drugo pa palim mobitel, stavljam slušalice i uključujem omiljenu glazbu. Ovo će biti duga noć.

Otvaram oči. Oblijeva me hladan znoj. Ustajem, palim svjetlo.

Pregledavam ruksak. Novčanik, bilježnica, kemijske olovke, jakna, kišobran. Još jednom vadim sve stvari i vraćam ih nazad. Nema je!

Knjiga! Ovo je definitivno nevolja: prvo, sramota pred knjižničarima, a drugo, kako će opet pred one oči? – Hej, čuj, znaš li možda je li ostala knjiga jučer na mom stolu he he... ja sam budala he he...

Od sramote ne mogu ni gledati pa polazim umiti se u ledenoj vodi. U glavi mi pulsira, a u trbuhi nisu više leptirići nego ledene sige koje se savršeno upotpunjaju s ledenom vodom iz slavine. Promatram svoj odraz u zrcalu i ne mogu vjerovati da sam tolika budala.

Vraćam se za računalo i kratkim pretraživanjem interneta saznajem cijenu knjige – super, taman koliko zaradih na ova dva zadatka. Tako mi i treba kad ne razmišljam.

Ne preostaje mi ništa drugo nego podviti rep i vratiti se na tržnicu.

Tako barem imam šansu izbjegći bijes knjižničara i uštedjeti lovu.

Sutradan, nakon vrlo kratkog sna, sjedam na bicikl i žurim. Siječem sve moguće puteve, tri vozača automobila mašu mi rukama od bijesa (– *Sorry, na važnoj sam misiji!*), a svjež mi zrak šiba obaze. U ovom trenutku samo želim stići do restorana.

Uz škripu guma i nekoliko iznenađenih pogleda ranih gostiju silazim s bicikla i ulazim u lokal. Tu je, naravno. Uzdahnem.

Gleda me – tim očima – i pokloni mi osmijeh koji me u potpunosti razoruža.

– Ima li koga? – pita me, pokazujući mi knjigu.

– Hvala ti! – prilazim i uzimam knjigu.

– Nemaš brige, bila bi vraćena gdje pripada.

Dobrota te duše je isijavala. Ruke mi drhte i gledam u pod. Zaustim, a u tom trenutku dolaze gosti. – Otvori knjigu. – reče šaptom i odlazi raditi svoj posao.

Gutajući knedlu, otvaram knjigu. Između dviju stranica teksta gledaju me – moje oči?

Crtež mene olovkom na papiru, s malim potpisom u desnom kutu. Dah mi se zaustavio u grlu. Izgledam li doista tako kako me vidi?

Podigoh glavu i naši pogledi se susreću, a kao još jedan poklon dobivam andeoski osmijeh.

Nježni tonovi pjesme „At last“ Ette James nemilosrdno su prekinuti melodijom početka izvanrednih vijesti. Netko je pojačao radio i među gostima zavlada muk. Čuje se samo izvjestitelj koji obavještava kako od sutra stupaju mjere zatvaranja svih restorana, kafića, barova... i više ga ne čujem.

Naši pogledi se ponovno susreću i na tom predivnom licu mogu iščitati nevjericu i šok.

U mojoj glavi je roj misli – ali odluka je brzo pala.

Brzim korakom prelazim prostoriju, ne skidajući pogled s ta dva oka, i uzimam u ruke ramena koja se doimaju kao da mogu podnijeti sav teret ovoga svijeta. Kroz uniformu isijava toplina i oko nas više nema ničega. Dvije ruke obgrilate su moj struk i odjednom smo sami.

– Ostani zauvijek. – šapne mi i više nema mjesta strahu.

Bilješka o autorici objavljena je uz njezinu kratku priču *Ne možeš pobjeći*.

KOGA JE ČEKALA ZLATA BARTL

Nikol Bali

Darko je opet kasnio. Starogradska ulica danas se činila dužom nego ikada prije, a i vožnja bicikla išla mu je sporije. Zlata ga je trebala čekati na starome mjestu, skrivenom od pogleda, u malome prolazu pored Crkve svetog Nikole. Volio je središnji gradski park, prepun drveća zasađenog još sredinom 19. stoljeća. Ti stoljetni drvoredi javora davali su šarm starom, u san utonulom gradu u kojemu gotovo da i nije bilo ničega uzbudljivog. Šetnje gradom počele su poprimati novi smisao kada je jednoga svibanjskog jutra, čekajući kavu na kiosku Tiska preko puta zgrade poznate koprivničke prehrambene industrije, ugledao tamne kovrče Zlate Bartl.

Od toga je jutra uporno u isto vrijeme dolazio na kiosk i kupovao kavu, čak i kada je nastava bila kasno navečer, samo kako bi sreo prekrasnu neznanku. Ona je dolazila srijedom, a ponekad i četvrtkom i uvijek je pila čaj od kamilice. S vremena na vrijeme, njihovi bi se pogledi slučajno sreli. I nije tu bilo neugode koja je obično pratila takve poglede, već samo znatiželja i strast. Došla je već i zima kada je neznanka napokon pružila ruku i rekla: – O, ja sam Zlata, mogli bismo navečer u šetnju. Šetali su tu večer, a ponekad i usred bijela dana. Darko je saznao mnogo o Zlatinom životu, ona je o njegovom već sve i ranije znala.

Zlata se u Hrvatsku doselila prije pet godina, bježeći od političkih zbivanja u Bosni. Surova, nerazvijena zemlja sumnjala je u svaki pokret mlade znanstvenice. Kako i ne bi, jer krv koja je tekla ulicama Sarajeva još je uvijek bila svježa. Tada je bila zaposlena kao gimnazijalska profesorica kemije. Svoje je učenice jednom prilikom odlučila povesti na putovanje u Italiju, kako bi im otkrila ljepote tog toplog, sunčanog juga. Pri povratku, dočekale su je ruke čuvara pravde s optužbom da je mlade povela u Italiju kako bi ih pokvarila namećući im fašističke ideje. – Poput Sokrata – mislila je često tih dana – optužena da kvarim mladež. Srećom, godinama je proučavala filozofiju pa se lakše, gotovo stočki, nosila sa svime što je život nosio. U zatvoru je provela deset mjeseci. Bilo je to dugo, hladno i tamno razdoblje njezina života.

– Najgore je znati da si nevin, a biti osuđen. – često mu je govorila Zlata, trljajući kosti bolne od nedostatka topline u zatvoru, a taj je nedostatak osjećala svakodnevno, u obliku probadanja u zglobovima i tupe, neprijatne boli u kostima. Saznao je i da je zaručena, ali ne službeno, za

nekog inženjera građevine iz Beča s kojim nije vidjela svoju budućnost, a nije znala kako da prekine dopisivanje bez pretjeranih skandala.

Odabrala je Koprivnicu nakon nekoliko mjeseci napornog života u glavnome gradu, kada je shvatila da je mnogo bolje voziti bicikl nego čekati tramvaj. Nije imala mnogo prijatelja, a godio joj je Darkov smirenji glas koji je ulijevao sigurnost.

Šetnje su s vremenom postale toliko česte da su se pretvorile u jutarnje kave, večernju čašu vina pa čak i u neku slučajnu pauzu za ručak usred radnog tjedna. Uvijek ju je zabavljala Darkova prehrana i rijetko su uopće u Koprivnici uspijevali zajedno ručati. Darko nije jeo meso, a ona nije jela žitarice pa su im dobar izbor bile jedino salate u Smuteku, malom rustikalnom kafiću na ulazu u Gradsku tržnicu. Ionako ručak ni nije služio jelu, preko ruba smeđih tanjurića Darkove su oči lutale Zlatinim vratom sve do usana, a Zlata je sramežljivo odmjeravala njegova ramena. Od Smuteka se pružao divan pogled na Crkvu svetog Nikole koja je bila njihov kameni čuvar tajni. Već se bližilo i novo proljeće, godinu dana nakon što ju je prvi puta ugledao.

Darko je žurio. – Znam da sam trebao ranije otići automehaničaru, ali pokupit će auto u centru, a onda će je odvesti u klet i ljubiti do jutra. – razmišljaо je. Automehaničarska radiona nalazila se preko puta bolnice. Bicikl je zaključao ispred ulaza u bolnicu, nadajući se da ga nitko neće ukrasti preko noći. Pokupio je automobil i parkirao se na novome igralištu ispred osnovne škole. Pješke je produžio ispred glavnog ulaza u crkvu gdje ga je trebala čekala Zlata. – Smiješno je ići bicikлом po automobil automehaničaru. – mislio je, ali nije imao drugog izbora. U njegovoj obitelji nitko osim njega nije vozio. Zlata se pak užasavala prometa pa nije imala ni vozačku dozvolu.

Čekala ga je u parku, skrivena na klupici u malome prolazu iza Crkve svetog Nikole. – Opet kasniš, Darko, opet. – rekla je kroz osmijeh. Na tome su se mjestu nalazili kada su tek počeli izlaziti. Tada su se još i skrivali od očiju javnosti, nalazili se na osami i nježne dodire razmjenjivali u mraku. Dodirivao bi uvojke njezine kose, a preko ramena gledao ne dolazi li netko tko bi njihovu malu tajnu mogao razglasiti cijelom gradom. Dobro je rekao prijatelj Pajo: – Da te vtope v jedni žlici, to more biti samo v Koprivnici.

Svaku je strast bolje sačuvati, daleko od očiju znatiželjnih prolaznika, a još više od onih koji kao nikada ne bi ni o kome rekli nešto loše. Gradom se nikako nije smjelo pročuti da omiljeni profesor povijesti ljubi ženu koja je odavno obećana drugom. S vremenom, postalo im je svejedno. Od potajnih šetnji u zimi, do proljeća su se već sastajali javno. Zlata više nije bila zaručena, a Darko je, nakon mnoga godina, bio sretan.

Raširila je ruke i požurila mu u zagrljaj. Privinuo ju je snažnije i bliže, na svoja prsa, snažnim rukama u plavoj košulji. Zlata se smiješila poput razdragane djevojčice, no već neko vrijeme nije pokušavala pobjeći, kao svih onih zimskih mjeseci kada je uzalud pokušavao dobiti bar mali zagrljaj. Sakrila se u njegove ruke koliko je god mogla. Bila je svjesna činjenice da dolaze teška vremena, a i bio je iznadprosječno topao ožujak pa je zaboravila ponijeti vestu.

Još su u siječnju govorili o nekakvom novom virusu, ali nitko ga nije shvaćao ozbiljno. Bila je to kineska stvar, tada. Danas je virus bio tu, među njima, u koprivničkoj bolnici, u umirovljeničkom domu. Od danas je Darko nastavu za učenike održavao preko interneta, a Zlata nije išla na posao, nego je radila iz svojeg malog ureda u stanu. – Bit će ovo nova Španjolka. – zezao se Darko, a Zlata je uplašeno ponavljalda ne želi umrijeti.

Te su srijede posljednji puta bili zaista slobodni. Odvezli su se u Jagnjedovec, četiri kilometra iznad Darkove kuće, gdje je osamljeno stajala mala kućica zidana takozvanom ciglom jedinkom. Darko je otkopčao zatvarač njezine haljine i obukao ju u nježne dodire svojih usana. Pred zoru, odvezao je Zlatu kući. Imala je važan poslovni sastanak s Talijanima koji su htjeli kupiti pravo na proizvodnju začina koji je ona otkrila i nije htjela kasniti.

Zlata je dva tjedna zbog posjete talijanskih prehrambenih inženjera provela u samoizolaciji, bez da joj itko može doći u posjetu. Darko je slao cvijeće, ona ga je stavljala u vazu. Cvijeće je bujalo, ona je venula, bez Darka, bez ljubavi, bez sreće. Svijet je sve više nalikovao na orvelovski cirkus naslikan neperivim bojama. Smršavila je osam kilograma u tih četrnaest dana. Blijeda, nije mogla dočekati izlazak na sunce. Mjere su bile stroge i svi su ih se pridržavali. Bez medicinske maske bilo je nemoguće napustiti kuću. Zlata više nije bila u samoizolaciji, no kretanje je bilo strogo ograničeno. Restorani nisu posluživali hranu, trgovine nisu radile. Ljudi su se sastajali kradom. Strogo se kontrolirao svaki kontakt među općinama i naseljima pa je Darko morao krivotvoriti papire da je uopće može doći posjetiti.

Lipanj je virio kroz prozor njezinog malog, udobnog stana. Sasvim nagi, ležali su u krevetu, razgovarajući kamo će se preseliti da mogu živjeti zajedno i tražeći mjesto na koje virus još uvijek nije došao. Mjere su svakim danom bile sve čudnije i teže. Mrtvi su se prevozili kamionima. Istina, umirali su uglavnom samo stariji i vrlo bolesni ljudi, ali panika je bila svugdje oko njih. Netko je glasno zakucao na vrata. – Kontrola, otvarajte vrata! – začulo se. Znali su da je netko od susjeda javio nadzornicima. Kontakti između grada i naselja bili su nadzirani. Darko se vrlo tiho ušuljao u ormar. Srce mu je udarcima rušilo zidove. Ako ga

pronađu, platit će kaznu, a njegova će reputacija omiljenog profesora povijesti biti trajno narušena. Tiho je disao.

Fanta je zalajala. Darko se trgnuo, oblien znojem. Pisanje doktorske disertacije uvuklo se čak i u njegove snove. Bio je sve bliže predaji rada o životu i djelu poznate izumiteljice, žene koja je otkrila najpoznatiji hrvatski začin, Vegetu. – Bio je ovo baš čudan san. – pomislio je, tražeći onu svjetloplavu košulju uz koju mu oči djeluju modrije, a koju će danas odjenuti na sastanak s glavnom, tamnokosom kustosicom Muzeja, s nadom da će sazнатi nešto neotkriveno o životu poznate koprivničke znanstvenice Zlate Bartl. Kad je već pokrenuo automobil, sjetio se da mora ponijeti i masku jer su još jučer na televiziji rekli da od ponedjeljka vrijede nove epidemiološke mjere koje će spriječiti pojавu većeg broja novooboljelih u dva naredna, ključna tjedna.

Nikol Bali rođena je 1990. u Koprivnici. Završila je Filozofski fakultet u Rijeci. Profesorica je hrvatskog jezika i književnosti i filozofije. Radi kao novinarka.

„Oduvijek sam voljela priče. One su mjesto u koje se čovjek može sakriti i u kojemu može sve promijeniti. Naposljetu, zašto onda ne napisati koju?“

LJUBAV U KOPRIVNICI U VRIJEME KORONE

Una Čulić

... Ostavila je Kunderu i Bukowskog na recepciji Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ te se izgubila udrvoredu knjiga, tražeći Orwella. Zadnjih par mjeseci čitala je sve što je propustila tijekom srednje škole. Osjećala je veliku želju za Borgesom, Kafkom, Dostojevskim, Joyceom... Ta velika imena nikad je nisu toliko privlačila kao sad. Možda se konačno spustila na zemlju, mislila je. Čitajući naslove knjiga, pronašla je „1984.“. Pored knjige, Rozin pogled privukla je i muška stražnjica u izbljedjelim trapericama. Često je gledala ljude kada oni toga nisu bili svjesni. Nakon nekoliko zavodljivih trenutaka, uzela je svoje knjige i stala u red za posudbu. Ubrzo je primijetila kako je od preusmjerenih misli zaboravila na Orwella. Okrenula se i potrčala prema polici. Čim je prošla zavoj, on se našao ispred nje. Smješkao se i držao „1984.“ u rukama. Pružio je knjigu i rekao: – Čini se kao dobar izbor. Strujni val prošao je kroz njezino tijelo, iznenadeno se osmehnula i progovorila: – Daaa, da, hvala ti. Kako si znao da mi baš ta knjiga treba? Nasmijao se i pitao: – Kako si ti znala kamo trebaš gledati? Zbunjeno je rekla: – Ova rečenica zvuči jako dvosmisleno. Nadodao je: – Mislim da je rijetko koja rečenica jednosmislena. Pogledao je Rozu u oči i nestao iza iduće police. Prilično zbunjena susretom, vratila se u red. Pri izlasku iz knjižnice razmišljala je kako ga još nikad nije vidjela u rodnoj Koprivnici. Činio se tako drugačiji spram ostalih. Hodajući korzom grada, raširila je ruke i nasmijala se suncu. Rozi je bilo svejedno hoće li je ljudi, koji su ispjiali kavu na terasama kafića pored kojih je prolazila, komentirati. Nije previše marila za tuđa mišljena. Došla je do zgrade Hrvatske pošte gdje je zapela u gužvi. Stajala je i razmišljala o novom, neobičnom susretu. Takve je spontane trenutke najviše voljela. Kad je došla na red, ljubazno je porazgovarala sa službenicom i platila račune. Na izlazu iz pošte, sjetila se da bi mogla skoknuti u dm po uloške. Na samom ulazu u dućan ponovno je naletjela na njega. Imala je osjećaj da je ovaj susret očekivala manje nego onaj prvi, dok je on djelovao staloženo i mirno. Prva je progovorila kako bi spriječila onu (ne)ugodnu tišinu: – Ako se sretnemo još jednom, plaćaš piće. Nasmijao se od srca i rekao: – *Ab assuetis non fit passio.* Opet je ostala začuđena i još k tomu nije imala pojma što je rekao. Nakon prodornog kontakta očima, napustio je dućan. Požurila je prema polici sa ženskim potrepštinama, ponovivši u glavi ono što je čula. Više se nije osjećala poletno kao poslije prvog susreta, već pomalo glupo. Duboko je udahnula nekoliko puta. – Tko je taj čovjek? – pomisli. Izašla je iz dućana i utipkala u Google riječi koje je zapamtila. Dobila je jasan

odgovor: – Čovjeka ne uzbudiće ono što je često. Glasno se nasmijala. Putem do kuće razmišljala je hoće li ga ikada više vidjeti.

– Beeep! – oglasi se osvježivač zraka u kojem su, još od sinoć, mirisale kapljice eteričnog ulja eukaliptusa i citronele. Roza ispruži svoje mlado ali umorno tijelo po krevetu ne bi li udahnula što više zraka u zaražena pluća. Prođe dlanovima kroz svoju kratko ošišanu kosu, uzme mali kalendar s noćnog ormarića te prekriži treći dan samoizolacije. Roza od nedavno živi u samom centru Koprivnice, u obnovljenoj stogodišnjoj zgradici. U prizemlju zgrade nalaze su uredi prosperitetne građevinske firme, a na prvom katu tri prekrasna potkovna stana. Iako se tek doselila, već ima osjećaj da živi u svom dvorcu iz mašte. Oko podneva dobiva prvu temperaturu od kada je u samoizolaciji. Primjećuje kako se više ne može s istom lakoćom usmjeriti na slikanje pa vrijeme provodi gledajući serije, slušajući TEDx predavanja te prolazeći po vlastitim ljubavnim memoarima, dnevnicima i zaboravljenim *to do* listama. Šesto jutro samoizolacije, Rozu iznenađuje SMS poruka: – Znaš da živimo u selu u kojem se vijesti brzo šire. Nadam se da si dobro? Poznaje tog dečka iz AK galerije u Kampusu. On je akademski umjetnik, slikar. Umjetnici je oduvijek privlače. Ne zna razaznati privlači li je više to što umjetnici često izražavaju bunt kroz djela koja su ponekad i društveno neprihvatljiva ili to što u njima vidi dio sebe koji nije u potpunosti izrazila. A ona obožava slikati i dobra je u tome. Tko god vidi njezine slike ostaje očaran, za sad bez iznimke. Ima svoj poseban stil i bujnu maštu. S lakoćom vizualizira te se poput vremeplova vraća u sve proživljene trenutke. Koliko to pomaže u njezinom kreativnom izričaju i snalaženju u prostoru, toliko i odmaže jer je u nekim događajima zarobljena poput marionete vlastitih emocija. – Zašto se nisam upisala na akademiju? – pomisli, gledajući u SMS poruku. Njezina sljedeća misao samo implicira strah: – Moje slike se neće cijeniti na isti način kao i tvoje zato što nisam akademik. Pogleda u štafelaj sa slikom promjera 80 x 120 koju jedva čeka dovršiti čim osnaži i odgovori na SMS poruku: – Dobro sam. *Tnx* što brineš. – Što kad odluka donesena iz najbolje namjere, prouzrokuje groznu posljedicu? – morila je samu sebe i više nije bila sigurna za što se krivi. Kopanje po prošlosti vodi je samo k frustraciji radi trenutne nemoći.

... Stajao je uspravno i gledao u njezinom smjeru. Čim je vidjela njegov osmijeh, Rozi je lagnulo. Hodala je prema njemu pod bujicom emocija. On je bio potpuno smiren, kao da se našao u ovoj situaciji po stoti put. A onda, usurpirana nelagoda je i kod nje nestala, kao da se našla s tim čovjekom već stoti put. Otklučala je vrata stana i zastala kako bi apsorbirala prostor oko sebe. – Mislim da imam *deja vu*. – rekla je. Uzvratio je smiješkom i krenuo se otkopčavati. Ona je stajala na mjestu, a on šutke gledao u nju. Nije znala osjeća li se tako dobro zbog njega

ili same sebe, no prestala se zamarati s time. Odlučila je biti prisutna. Te noći prvi put je vodila ljubav sa strancem. Vodili su ljubav na krevetu, na stolu, u fotelji, u kadi te na kuhinjskom kredencu. Noć je bila prožeta strašću kakvu do onda još nije osjetila.

Sljedeće jutro Rozina temperatura naraste na 38,5 Celzija. Osim što par dana ima glavobolju i lagani bol u plućima, osjeća kao da cijelo njezino tijelo izgara od vrućine. Odluči nazvati liječnicu da umiri svoj um i roditelje. Nakon kratkog razgovora, saznaje da su njezini simptomi uobičajeni za koronavirus i da treba nastaviti mirovati kod kuće. Leži na krevetu gledajući u strop. Njezino tijelo je izmoreno; što od virusa, a što od misli. Ustane ne bi li dohvatala čašu vode, no u neopreznom zamahu ispusti čašu iz ruke i polije vodu po krevetu. Zagleda se u mokru mrlju i glasno se nasmije. Prisjeti se kako je skidala mokre plahte i brisala lokvice svojih tjelesnih ostavština nakon njihovih prvih susreta, kada još nisu odlučili započeti "ozbiljno". Pogleda kroz prozor u svitanje, osjećajući zrake sunca kako joj dodiruju kožu čak i preko stakla. Diše duboko, prožeto s ljubavlju i sa suzama u očima. Novo svitanje je podsjeća na novu priliku za koju misli da nije spremna. Usprkos stanu i novom početku, uviđa kako se još uvijek vraća u prošlost. Vraća se k njemu, njemu kojeg toliko teško pušta.

... Bavio se slobodnim penjanjem ili, kako je on to volio zvati, padanjem u nepoznato. Imao je visok i isklesan stas, velike zelene oči i gustu bradu ispod koje su provirivale rupice u obrazima. Bio je intrigantan, načitan, hrabar, proputovao je polovinu planeta i stekao dobre prijatelje po cijelom svijetu. Njegov slobodan i neobuzdan duh cijenila je više od svega, unatoč strahu da bi je zbog toga mogao i napustiti. Bez dlake na jeziku i zastoja u procesuiranju misli, on je govorio tečno kao voda koja teče niz slap. Razumio je život, barem onaj maleni djelić kojeg je uspio proživjeti do 28. godine. – Šalješ mi oprečne impulse. – rekao je kada su prvi put vodili ljubav zajedno. Tada još ni sama nije bila sigurna što želi, no odlučila se prepustiti valu ugodnih emocija i strasti. Zbog njega je zavoljela slobodno penjanje. Ponekad su se penjali i zajedno. Samoj sebi je bila sjajan primjer izlaska iz zone udobnosti na svim razinama. No njegov poriv za penjanjem bio je puno jači nego što je ona u početku percipirala. Bez obzira na njezinu milu i opojnu energiju, on je i dalje bio vuk samotnjak koji je žđao za divljinom i slobodom. Koliko god se to sukobljavalo s njezinim idealima, nije mu to mogla zamjeriti. Razumjela je da on ima svoje želje, isto kao i ona sama. Znali su raspravljati o tome gdje je granica u partnerstvu između sebičnosti i izražavanja ljubavi prema sebi. Nisu se uvijek složili.

Na deveti dan samoizolacije i šesti dan uzastopne temperature, prisjeti se koliko voli zimu. – Istog trena bih se bacila s vrha bedema u snijeg. – pomisli. Zima je podsjeća na djetinjstvo, divno i bezbrižno. Hrabro, veselo i slobodno životno razdoblje. Rane na koljenima i avanture u

očima. Njezino slatko maštanje prekine poziv. Uzvikne: – ŠTO?! Jesi li sigurna?? Mo... Moderna galerija?! Roza doživi ekspanziju emocija. Godinama sanja ovakav poziv. Zasuze joj oči i na tren zaboravi na koronu, na prošlost, na budućnost i na njega. Osjeća se neopisivo dobro, kako već dugo nije. Razgovor traje više od sat vremena i završi topлом notom: – Janja, hvala ti na svemu. Ma bit' će dobro, ne brini. Čujemo se. Roza se baci na krevet od sreće. Jedan maleni dio nje ponovno oživi. Zaneseno pogleda kapi kiše na krovnom prozoru i izdahne.

... Voljela je promatrati kišu iz njegovog krila, kada bi on drijemao u fotelji. Ona je bila njegova kiša, a on njezino sunce. Zvala ga je "Sunce na dlanu". Njegove oči bile su ognjište za njezinu dušu. – Toliko sam sretna što sam te upoznala. – zagledala se ravno u njegove smaragdne oči. – Ma ti si moja učiteljica, a da toga nisi ni svjesna. – rekao je sigurno. – Želiš reći da nisi znao kako se spotaknuti na kistove i uprljati zidove? – nasmijala je oboje. – Zar ne vidiš poveznici? Samim time sam i ja naučio lakše padati. – nasmiješio se. Roza je promijenila ton: – Htjela sam s tobom o tome pričati. Ono penjanje na koje bi htio ići, mislim da je prerano za mene. Previše me strah, a tebi treba iskusan penjač. Povukao je Rozu u krilo i rekao: – Nastavit ćemo sutra. Pomilovao je njezino lice i pogledao u njezine smeđe oči: – Ti si jedno čudo. Ti si moje Čudo. Volim te. U tom trenu u njoj se dogodila preobrazba. To je bio prvi „volim te“ nakon prethodne veze. Strahovala je čuti te riječi, a sad kad ih je čula, strah je u potpunosti isčeznuo. Zatvorila je oči i privukla se njemu. Poljubivši je u slani obraz, nježno je upitao: – Zar opet plaćeš? Nasmiješila se i rekla: – Znaš da se ja prepoznajem u kiši. Volim i ja tebe. Zagrlili su čvrsto jedno drugo i zaspali.

Čini se da prolaze mjeseci, a prolaze tek sati pretvoreni u dane. Sve više s lakoćom uzima ono što joj trenutak daje, ljepotu samoće. Misli usmjerava na organizaciju svoje nadolazeće izložbe, a ostatak vremena odmara se i spava. Za vrijeme samoizolacije roditelji pune njezin frižider pa se osjeća ponovno kao srednjoškolka, kao da je njezin jedini zadatak da radi ono što joj srce kaže. Uživa u toj privilegiji. Ionako vjeruje da pripada najdragocjenijoj skupini Kunderine kategorizacije, sanjarima koji žive pod imaginarnim pogledom neprisutnih ljudi. U njoj od malena gori želja da bude viđena.

Izašla je iz svog stana, prošla preko parkinga te se kroz praznu tržnicu spustila do gradskog parka. Došetala se do paviljona i odjednom začuje uzvike sa Zrinskog trga. Postala je znatiželjna i produljila prema trgu. Ubrzo je ugledala gole ljudi koji su marširali trgom. Tad je vidjela jednog velikog gmaza kako stoji na vrhu vijećnice i prolijeva kantu crvene boje po ljudima, dok je drugog gmaza uočila kako stoji na krovu zgrade iznad Erste banke i prolijeva kantu plavu boje. Ljudi su stajali u redovima na jednom i na drugom kraju. Izgledali su

beživotno poput zombija, sve dok ih jedna od boja nije odjenula, a tad su krenuli klicati, skakati i plakati od sreće. U tom trenu, spustio se žuti avion na kojemu je pisalo velikim bijelim slovima "COVID-19". Iz aviona su počeli padati paketi, a ljudi su ih počeli uzimati kao da se radi o njihovom osobnom paketiću sreće. Roza nije željela privući pozornost na sebe te je ostala stajati na sigurnoj udaljenosti i promatrati gužvu. Njezina asocijacija crvene i plave su dvije sile koje vječito proturječe iako su od istog kova, ali gmazove nije mogla smjestiti u kontekst. Promatrala ih je i nije se bojala, to je za nju bila svojevrsna pobjeda. Skup je ubrzo postao dosadan za gledanje i poželjela je otići. Čim je to pomislila, proguta je crna rupa i izbacila u drugu scenu... Promatrala ga je, praveći se da čita knjigu. Dulja, svilenkasta kosa zavezana u mali repić, šiške iza ušiju, bradica i brkovi postojani, ali nježni. Vidno je odrastao, a zrači dječjom nevinošću. – Tko je on? – pomislila je. Vlak je na transsibirskoj pruzi jurio sto na sat, a Roza se nalazila na putovanju svog idućeg života. Pogledala je kroz prozor i u staklu vidjela svoj odraz. – Wow, imam dugu kovrčavu kosu... I lice mi izgleda drugačije. - pomislila je i dodirnula obraz. Nakašljala se u ruku i prozborila: – Oprosti, kamo putuje ovaj vlak? Mladić je digao pogled i sa smiješkom rekao: – Vozimo se prema Moskvi. – vrativši svoje duboke zelene oči u Knausgaardovu „Borbu“. Roza je protrnula. Prepoznala ga je. To je bio on, njezino Sunce na dlanu. Sljedeći trenutak činio se kao vječnost u kojem je doživjela katarzu. Njezina duša je zacijelila. Pomaknuvši ruku prema njemu, probudila se.

Kroz krovni prozor mjesec obasjava njezin krevet. Pogleda na sat. – Tek je pola tri. – pomisli. Teško diše, a njezino tijelo žari kao aktivni vulkan. Ostatak noći provodi u visokoj temperaturi, suočavajući se i hrvajući protiv svojih demona. I tek svitanje donosi mir. Budi se oko podneva i već u prvom trenutku osjeća određenu lakoću u svom dahu. Vodi tri poziva za redom, poluprisutna. Njezina pažnja odlazi na introspekciju. Dan prolazi, a temperatura njezinog tijela zadržava se na 36,5 Celzijusa. Dvanaesti dan samoizolacije i Roza se uistinu osjeća bolje. U suton odluči napisati pismo.

28. 8. 2020.

Ljubav u doba korone

Hej ti, koji me od našeg prvog susreta progoniš u mislima, njeguješ uspomenama i čuvaš u snovima. Znaš kako ljudi govore da su najbolnija iskustva najmoćnija. Još uvijek ne razumijem tu izjavu, ali shvatila sam da je vrijeme da prestanem patiti. Priznajem da sam u nekim trenucima zamišljala kako me virus vodi k tebi, ali karantena je izvukla iz mene moju najveću

snagu. Promijenila sam se. Vratila sam nadu u svoj put i donijela odluku da želim živjeti, iako će to i dalje biti život bez tebe. Sada znam da smo točno tamo gdje trebamo biti - trenutno odvojeni, u vječnosti povezani. Dugo sam te krivila što si otišao na ono penjanje, pogotovo kad si znao da je put toliko rizičan. Krivila sam i sebe jer da sam bila ondje s tobom, možda ne bi doživio nesreću. Ali... vrijeme je da pustim svu krivnju. Sada razumijem da svatko ima svoju borbu. I razumijem što si mislio kad si govorio da sama prilika da smo živi i da ne ovisimo o nikome u ovom ovisničkom društvu jest ljubav. Ljubav broji svaki trenutak ovog života.

Opraštam ti i puštam te. Opraštam sebi. Vjerujem da ćemo se jednog dana ponovno sresti, u kojem god obliku.

Zauvijek s tobom,

Roza

...

Sljedeće jutro poglasni skladbu „Manhatta“ The Cinematic Orchestra i zapali pismo u suzama. Poput dah, osjećaj lakoće prođe kroz cijelo njeno tijelo. Otvori krovni prozor i pogleda iznad krovova Koprivnice. – Novi dan, nova prilika. – pomisli sa smiješkom.

„Oduvijek sam vjerovala kako tanka linija veže stvarnost i maštu. Život je neprekidan niz mijenjanja kaputa, dok ga svatko tumači iz svog kuta. A moj pogled na život usmjeren je na igru i istraživanje.“

Una Čulić rođena je 1992. u Koprivnici. Nakon završenog prediplomskog sveučilišnog studija za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, nastavila je edukaciju u međunarodnoj školi Omni za praktičara hipnoze i hipnoterapije. Trenutno radi kao odgojiteljica u dječjem vrtiću „Smiješak“ te istražuje domenu ljudske podsvijesti kroz hipnoterapije.

„*Oduvijek sam vjerovala kako tanka linija veže stvarnost i maštu. Život je neprekidan niz mijenjanja kaputa, dok ga svatko tumači iz svog kuta. A moj pogled na život usmjeren je na igru i istraživanje. Ovo je moja prva dovršena kratka priča. Zadnjih godinu dana objavljujem blogove na temu hipnoze i hipnoterapije, pišem roman i scenarij za kratkometražni film. No, oduvijek sam nešto pisala, bilo da se radi o dnevniku, memoarima, igrokazima, pjesmama ili izmišljenim situacijama. Pisanje je za mene medij emotivnog izražavanja i terapija u kojoj istražujem vlastite granice. Iako uživam u samom procesu pisanja, osjećam kako sam još uvijek u fazi uvježbavanja književne pismenosti koju ću jednoga dana upotrijebiti za kvalitetno djelo.*“

ISBN 978-953-8255-03-8

© 2021. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

www.knjiznica-koprivnica.hr

Djelo Koprivničke priče 1 ustupljeno je pod licencijom Creative Commons Imenovanje Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 Hrvatska

